ТҮРҮҮШЫН ҮДЭРһӨӨ ҮРГЭНӨӨР, ШАНАРТАЙГААР

Республикын олохон колхоз, совхозуудта үбhэ хуряалгын һэн тухай мэдээсэлнүүд редакцида орожо байна. Хяагтын үйэрнин управлениин «Эрдэм» колхозой Ёнхорой комплексно дын гэшүүд үбhэ хуряалгаяа ехэ эрмэлзэлтэйгээр эхилбэ. Косилд, тармууршад, бухалшад, һурилэгшэд бултадаа маша габшаар ажаллажа захаланхай. Үбһэшэдэй хоорондо социалис мүн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Мүрысөөнэй дүн үдэр бүхэндэ гаргаг. Түрүүшүүл урмашуулагдана. Түрүүшын һүри бодхогдонхой. бригадынхид яруунынхидай уряада харюусан, бүдүүн тэжээл дхэхэ жэлэйнгээ түсэб 150 процент дүүргэхээр хараалаанхай. Үбһэ алгын эхилһэн түрүүшын үдэрһөө захалаад эсэс хүрэтэрнь нимэ н шударгыгаар, шуналтай оролдосотойгоор үдэр бүхэндэ ажал байбал, эдэнэй абаһан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлжэ ша байһаниинь лабтай.

1964 ондо тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө 1,5 дахин дүүргэхэ гэжэ а абаад, республикын хүдөөгэй үйлэдбэриин бүхы управлениые социалис мүрысөөндэ уряалһан Яруунын үйлэдбэриин управлениин ажалшадай уряае колхоз, совхоз бүхэн, бригада болон бүхэн урматайгаар дэмжэһэнээ мэдүүлэн, үбһэ хуряалгые мхитэйгээр угтаба. Энэ мүрысөөндэ оролсоогүй нэгэшье ажахы агүй. Мүнөө жэлдэ үбһэ ногооной элбэг дэлбэгээр ургаһанда урһан колхозниигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын жэлтэд хэзээ хэзээнэйхиһээ элбэг ехэ тэжээл бэлэдхэхын тула зүрхэнһөө оролдожо байһанаа арюун хэрэгүүдээрээ харуулна.

Урда урда жэлнүүдэйхидэ орходоо энэ жэлдэ үбһэ хуряалгын лмэриин онсо илгаань юуб гэхэдэ, ажалай эмхидхэл эрид хубитүбхын түрүүндэ хамаг бүхы хүдэлмэридэ оньһон арга, механи үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болобо; үбһэ сабшаха, тармаха, бухала, һурилхэ ябадалда гар ажал тон багаар хэрэглэгдэнэ, зарим ажаүүдтэ огто хэрэглэгдэхэшьегүй гэхэдэ боломоор. Жэшээнь, Хүр совхоздо үбһэ бухаллаха, шэрэхэ, һурилхэ хүдэлмэри бүрин һон аргаар хэгдэнэ. Иигэжэ энэ ажалда дан олон хүн, мори хэрэглэгдэхэеэ болёо. Ажалай бүтээсэ эрид дээшэлээ. Олохон хынуудта сабшагдаһан үбһөө тракторна нагшуургаар (волоа) суглуулдаг, шэрэдэг, сомодог болонхой. Поли дээрэһээ үбэлмал ажалай фермэнүүдтэ холо газар зөөхэдөө үбһөө гээхэгүйн ада томо шарга дээрэ һурилдаг ушарые хаанагүй дэлгэрүүлмээр. э шэнэ, түрүү, һайшаамаар зүйлнүүд олон байна. Эдэ бүгэдые оз, совхоз бүхэндэ үргэнөөр нэбтэрүүлхэ шухала.

Үбһэ хуряалга дээрэ бэеэ даанхай звенонуудые олоор байгуултэдэниие али бүхы техникэ, зэмсэгүүдээр хүсэд хангаад хүдэлг гурим үнгэрэгшэ жэлнүүдтэ Баргажанай, Хяагтын болон бу үйлэдбэриин управленинүүдтэ дэлгэрэнхэй байһан юм. гуримай аша үрэ ехэтэй байһаниинь харагдаа. Ажалай иимэ имые үйлэдбэриин управлени бүхэндэ, колхоз, совхоз бүхэндэ амар бэрхээр, таарамжатай зохидоор нэбтэрүүлбэл, ехэ һайн ань лабтай. Олонхи ажахынуудта иимэ звено арбаад хүнһөө идэнхэй, тиигээд тракторна болон морин косилка, тармуур, хатур, мори унаа, зэр зэмсэг болон бүхы бусад хэрэгсэлнүүдээр д хангагданхай, ехэ оншотой урматайгаар ажаллажа, эрхим н амжалта туйлана. Олохон ажахынуудта звеногой гэшүүдэй эбһөө үлүүлэн хуряажа абаһан, үбһэнэйнь зарим хубиие нэмэлтэ бэри болгон өөһэдтэнь үгэхөөр хараалагданхай. Энэ хадаа материальна талаар ехэ урмашуулга боложо үгэнэ, түсэбөө заабол үлүү бэелүүлгэдэ звеногой гэшүүдые зоригжуулна. Колхоз, совхоудта үбһэ хуряалга дээрэ ажалай нэмэлтэ түлөөһэ тогтоохо тухай ожо үзэмөөр байна.

Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй болон үйлэдбэриин бусад управлениай ажахынуудта үбһэ хуряалгын звенонуудые байгуулхадаа, дэ партийна болон партийно-комсомолшуудай бүлэгүүдые эмхидэн байна. Эдэнэр хадаа социалис мүрысөө үүсхэгшэд, эмхидхэгд, шэнэ, түрүү юумэнүүдые бэелүүлэгшэд байһанаа харуулна. хоз болон совхозуудай партийна организацинууд боломоор лэ гаань иимэ бүлэгүүдые эмхидхэхэ зорилготой.

Энэ жэлдэ түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо үнэхөөрөө 1,5—2 н үлүү ехэ үбһэ тэжээл суглуулжа абаха арга боломжо үйлэдиин управлени бүхэндэ, колхоз, совхоз бүхэндэ дүүрэн бии. Үбһэ оншье хэзээ хэзээнэйхиһээ элбэгээр урганхай. Зүгөөр адхашье о газарта үлөөнгүй килограмм килограммаар дууһыень суглжа абаха гэһэн зорилго табигдана. Тиихын тулада түрүүшын рһөө эхилжэ тон оролдосотойгоор ажаллаха, богонихон болзор соо, я шанартайгаар, ноб-ногооховоор үбһөө хуряажа сомохо гээшэ абтар ехэ удха шанартай.

Урда жэлнүүдэй дүй дүршэл дээрэһээ харахада, олохон ажахыа үбһэ хуряалгаяа ехээр унжагайруулдаг, сабшагдаһан үбһөө ан хэбтүүлжэ гутаадаг, валнуудаа бухаллангүй гү, али бухалдаа сомонгүй, хура бороодо сохюулжа байдаг ушарнууд али н үзэгдэдэг байгаа. Сэхыень хэлэхэдэ, зарим ажахынууд бухалдайнгаа газарта нялдашатар бороодо сохюулдаг, үбһөө харарнь гутаадаг байгаа бшуу. Эдэ дутуу дундануудаа дахин дабха огто болохогүй. Энэ жэлдэ хура бороо урда жэлнүүдэйхиһээ элбэг байжа магад. Тиигээдшье июль һарада манайда хура бон хэзээшье элбэг байдаг ха юм. Энээниие хараадаа абангүй байаргагүй. Сабшагдаһан үбһөө хатамсаарнь тармаха, валлагдаһан, аллагдаһан үбһөө тэрэ дарыдань соможо абаха шухала. Тиимэһээ ехэ шударгыгаар ажаллаха бологдоно.

«Жэлһээ жэлдэ хэгдэжэл байһан хүдэлмэри ха юм даа, үбһэн яагданал аабза» гээд һанаа амархан һууха болоо һаа ехэл алдуу охо байна. Иигэжэ һанаһан хүнүүд иимэ баян ургасаяа абангүй ажа болохо бшуу. Иимэ албан хойрог хүнүүдтэй эрид шангаар сэхэ шухала. Нютаг бүхэндэ үбһэнэй сабшагдахагүй газар энэ дэ үгы шахуу. Тиимэ хадань хэхэ хүдэлмэри тон ехэ болоно. шагдаха эдэ бүхы газарнуудые дууһыень сабшажа, алиганайшье эн газар ногоотойнь орхижо болохогүй. Гол горхонуудай эрье, а һужааг, болдог, намаг, жалга жаама, шугы шонхор гэнгүй, хажуураар сабшажа боломоор лэ газарта ургаһан ногоое нэгэшье бухалаарнь суглуулжа абаха тухай хэлэгдэнэ. Колхоз, сов бүхэнэй, бригада болон фермэ бүхэнэй, үбһэшэн бүхэнэй урда э зорилго табигдана.

Иимэ зорилго урдаа табяад, ажалаа эрхим һайнаар эмхидхээд, шатай үүсхэлтэйгээр хүдэлөөд байхадаа, яруунынхидай жэгээр түсэбһөө 1,5—2 дахин үлүү ехэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ һэн уялгаяа ажахы бүхэнэй нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэнь найтай.

СОВЕТ-НОРВЕГИИН ХАНИ БАРИСААН УЛАМ БЭХИЖЭГ ЛЭ!

ОСЛО, июниин 30. (**ТАСС-ай тусхай корр.**). Албанай хэрэгээр эндэ ерээд байһан СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев Норвегиин правительствын хүндэлэлдэ мүнөөдэр «Гранд-Отель» гостиницын банкедэй зал соо сайлалга хэбэ.

Энэ сайлалгада Норвегиин талаһаа премьер-министр Э. Герхардсен түрүүтэй правительствын гэшүүд хабаадаа. Совет талаһаа —Скандинавиин оронуудаар аяншалгадань Советскэ правительствын толгойлогшые үдэшэжэ ябалсаһан хүнүүд сайлалгада байлсаба.

Халуун хани барисаанай оршон байдалда үнгэрһэн сайлалгын үедэ Н. С. Хрущев, Э. Герхардсен үгэнүүдые хэлээ.

Таанадые зөшөдой гуримаар амаршалха. Норвегидэ бидэниие ехэ хүндэмүүшээр угтаһандань бага зэргээршье харюусаха арга боломжын олдоһониинь ехэ аятай байна гэжэ Н. С. Хрущев хэлэбэ.

Норвегидэ хоёрдохи үдэрөө айлшалжа байнабди. Энэ үе соо Танай гүрэнэй ажал ябуулагшадтай уулзаха, хөөрэлдэхэ аргатай байгаабди.

Олохон шухала асуудалнуудаар манай гүрэнүүдэй хараа бодолнуудай тудалдадаг байһаниинь түрүүшын хөөрэлдөөнүүдэй үедэ тодороо гэжэ хэлэхэ ёһотой байнаб. Эб этэй ажаһууха, манай оронуудай хоорондын харилсаае, үгэеэ ойлголсолгые хүгжөөхэ, уласхоорондын түгшүүрилтэ байдал улам һулаадуулха шэнэ арга зам бэдэрхэ гэһэн хоёр талын хүсэлэн тухай хэлэгдэнэ.

Ээрхэг түримхэй политикада туһа хүргэхэгүйбди, гадаадын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй баазануудые Норвегиин территори дээрэ байлгахагүйбди, Норвегидэ ядерна зэбсэг тодхоолгохогүйбди гэһэн Норвегиин правительствын найдуулга Советскэ Союзда һайшаалаар угтагдаа гэжэ Н. С. Хрущев үргэлжэлүүлэн хэлэбэ. Тэрэшэлэн НАТО-гой олон талын ядерна хүсэн гэдэгые бии болголгодо хабаадахагүй, эдэ хүсэнүүдые Норвегиин харьяата уһан соо хэрэглэхэ ябадал тохёолдуулхагүй гэһэн Норвегиин правительствын шиидхэбэрине һайшаангүй байхын аргагүй.

Норвегиин хүсэлэнгые харада абажа, Пасвик мүрэн дээрэ хоёрдохи совет ГЭС-эй барилгада Норвегиин фирмэнүүдэй хабаадаха асуудал хаража үзэхөөр манай организацинууд бэлэн байна гэжэ Советскэ правительствын толгойлогшо мэдүүлбэ. Худалдаа наймаанай шэнэ сээ бүри удаан болзороор баталха тухай һанал бодолоо зүбшэн хэлсэхээр бэлэн байнабди. Зүгөөр манай оронуудай хоорондын худалдаа наймаан бии байгаа арга боломжоһоо доогуур хэмжээндэ эрхилэгдэнэ. Гэбэшье хоёр талынхидай хүсэл эрмэлзэл гаргабалнь, худалдаа наймаан ниилээдгүй үргэдхэгдэжэ болохо байха.

Заполярьин нютагуудые ашаглалгын талаар дүй дүршэлөө, эрдэм ухаанай түйлалтануудые абалсаха хэрэгтэ Советскэ Союзай, Хойто Европын оронуудай хоорондохи харилсаа холбооое һайжаруулбал һайн байгаа гэһэн, господин Герхардсен. Танай һанамжые Советскэ Союзда ханангяар угтаа. Тиимэ харилсаа холбоон Норвегидэшье, Советскэ Союздашье ехэ аша туһатай байха һэн гэжэ этигэнхэйбди.

Уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые һуларуулха, манай оронуудай хоорондохи хани барисаата, харилсаа холбоото, хүршэ ёһоной харилсаае хүгжөөхэ зорилготой Норвегиин бүхы оролдолго хүсэлэнгэ Советскэ Союзда үнэн зүрхэнһөө һайшаагдан дэмжэгдэхэ байха гэжэ Н. С. Хрущев мэдүүлбэ. Манай оронуудай хоорондо хүршэ һайн харилсаан үни холоһоо хойшо хүгжэжэ байдаг. Энэмнай ехэл һайшаалтай гээшэ. Энэ һайн һайхан заншалаа саашадань үргэлжэлүүлээл гэжэ Н. С. Хрущев мэдүүлбэ.

Үгынгөө түгэсхэлдэ Н. С. Хрущев Советскэ Союзай болон Норвегиин арадуудай хани барисаае саашадань бэхижүүлхэ, хүгжөөхын түлөө, премьер-министр Герхардсенэй ба тэрэнэй һамганай элүүр энхэ байхын түлөө, Норвегиин правительствын гэшүүдэй элүүр энхэ байхын түлөө, бүхы дэлхэй дээрэ амгалан байдалай мандахын түлөө юрөөл табиба.

Норвегиин премьер-министр Э. Герхардсен харюугай үгэ хэлээ.

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 155 (10523) | 1964 оной июлиин 2, четверг | Сэн 2 мүнгэн

Н. С. Хрущев Э. Герхардсентэй хөөрэлдэбэ

ОСЛО, июниин 30. (**ТАСС-ай тусхай корр.**). Мүнөөдэр Норвегиин правительствын байшан соо СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев Норвегиин премьер-министр Э. Герхардсен хоёрой хөөрэлдөөн үргэлжэлөө.

Үнэн сэхэ, хани ёһоной оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үедэ уласхоорондын байдалай олохон шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ. Тэрэшэлэн Советскэ Союз болон Норвегиин хоорондохи харилсаанда хабаатай асуудалнуудаар һанал бодолоо зүбшэлһэн байна.

СССР Норвеги хоёрой хоорондо һайн, хүршэ харилсаанай тогтоһондо Н. С. Хрущев, Э. Герхардсен ханангя байһанаа элирхэйлэн мэдүүлбэ. Энэ харилсаан дотор социальна ондо ондоо байгуулалмжатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршон байлгын гол ёһон аша үрэтэйгөөр бэелүүлэгдэнэ.

Н. С. Хрущев, Э. Герхардсен энэ харилсаагаа саашадань бүри ехээр бэхижүүлхэ, совет болон норвег арадуудай аша туһада, амгалан байдалай аша туһада экономическа, худалдаа наймаанай болон соёл гэгээрэлэй харилсаа холбоо хүгжөөхөөр бэлэн байһан тухайдаа мэдүүлбэ.

Эдэ хөөрэлдөөнүүдтэ СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, Норвегиин Гадаадын хэрэгүүдэй министр Х. Ланге болон бусад хабаадаа.

Норвегиин олониитын үмэнэ Н. С. Хрущев үгэ хэлэбэ

ОСЛО, июниин 30. (**ТАСС-ай тусхай корр.**). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев Ослын арадай байшан соо ехэ үгэ хэлээ. Н. С. Хрущевой үгэ ехэтэ һонирхогдон шагнагдаһан байна.

КПСС-эй партийна хүдэлмэрилэгшэдэй делегаци Москвагаа бусаба

Венгриин Хүдэлмэришэнэй социалис партиин Центральна Комитедэй уряалаар Венгриин Арадай Республика ошоһон, КПСС-эй ЦК-гай секретарь В. И. Поляков түрүүтэй КПСС-эй партийна хүдэлмэрилэгшэдэй делегаци июниин 30-да Москвагаа бусаба.

(ТАСС).

ЯРУУНЫНХИДАЙ ҮҮСХЭЛЭЭР

ТҮРҮҮШЫН ЭЭЛЖЭЭНДЭ—АРАЛНУУД

Сэлэнгэ мүрэн шадар олон жэжэ аралнууд бии. Бүхыдөө 150 гектар тухай сабшалангайнь энэ газар хабарай үедэ һайрамаар уһалагдажа, үбһэ ногоон эрхим һайнаар гаража байнхай. Эгээл эндэһээ Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин Калининай нэрэмжэтэ колхозой 2-дохи отделениинхид түсэбһөө гадуур 800 центнер шанартай үбһэ ногоо хуряажа абаха зорилготой. Гадна Ножевая гэжэ сабшалангай горитой газар уһалууриин ханаабуудһаа уһалагдаһан. Эндэһээ гектар бүриин 20 центнер хүрэтэр үбһэн хуряагдахаар хараалагдана.

Отделениин хүдэлмэрилэгшэд малда эдюулхэеэ ехэ газарта нэгэ жэлэй ногоо тариһан байна. Урдань малай тэжээлдэ горох, обёосой холисо таридаггүй һэн. Харин мүнөө жэлдэ эдэ ургамалнууд 66 гектар эзэлээ. Нэгэ жэлэй ногооной га бүхэнһөө лаб 25 центнер ургаса абтаха байха.

Иигэжэ колхозой 2-дохи отделенидэ 5800 центнер гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 2350 центнерээр ехэ үбһэн бэлдэгдэхэнь. Үшөө энээн дээрэнь горох, обёосой 1600 центнер холисо тэжээл нэмэгдэхэ. Зелёнко болгохоор таригдаһан обёосые хараада абангүйгөөр, бүхыдөө 7400 центнер бүдүүн тэжээл бэлдэгдэхэ. Нёдондо жэлэйхиһээ энэнь хоёрһоо үлүү дахин ехэ болоно бшуу.

Иимэ харюусалгатай уялга саянтынхид абаад, июлиин 6-һаа үбһэндөө орохонь. Үбһэ сабшаха машинанууд дууһан бэлдэгдэнхэй. Оньһожоруулагдаһан нэгэ агрегат, морин 5 сенокосилка, тракторна 1 тармуур, волокуша, стогометатель, 7 морин тармуур бэлэн.

Энэ отделениин сабшалангай газар гол түлэб Сэлэнгэ шадарай аралнууд дээрэ оршодог. Тиимэһээ урдань үбһэ сабшаха, хуряаха бүтээсэ ехэтэй машина хэрэгсэлнүүд тэндэнь абаашагдадаггүй байгаа. Харин энэ жэлдэ тусхай хаарбаза заһан табижа, техникэ, хэрэгсэлнүүдээ аралнууд дээрэ абаашахань. Энээнэй ашаар оньһото машинын хүсөөр нэлэнхы ехэ газарай ногоо богони болзорто сабшаха аргатай болохо.

Машина, техникэ үбһэ хуряалгада эрхим бүтээсэтэйгээр хэрэглэхэтэеэ хамта гар хажууршадые олоор табихань. Иигэжэ бургааһа модоной оёорой ногоо дууһан сабшажа абаха зорилготой. 20 шахуу гар хажууршад табигданхай. Үһанда абтадаг, тракторна, морин машинын ябажа шадахагүй, ургасатай һайн газарые тэдэнэр түрүүлэн сабшаха байна. Сэлэнгэ мүрэнэй үерлэхэ, нэмэхэдэ уһанда абтадаг 80-аад гектар газарайнгаа үбһэ ногоо яаралтайгаар сабшажа, үндэр газарта зөөжэ абаашаха юм.

Саянтын колхозниигууд яруунынхидай уряалые иигэжэ дэмжэбэ.

М. ЕЛАНОВ,
«Коммунизмын туяа» газетын корреспондент.

ҺҮН ДАЛАЙ БИЛТАРУУЛАГШАД

ХЭРЭН. (**Телефоноор абтаба**). Хүхэ ногоон ургажа, хүнэг һаба һүн далайгаар билтарха саг ерээл даа. Түнхэнэй «Маяк» колхоз 1875 центнер һү тушаажа, гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб июниин 18-да дүүргэбэ. Колхозой һаалишад июнь һарын эсэс хүрэтэр үшөө 250 центнер һү худалдажа шадаа.

Гужарай фермэ һү ехээр һаалгаараа ажахы доторoo шалгараа. Тус фермын һаалишан З. Петрова май һарада үнеэн бүриһөө 156 литр һү һааһан байгаа һаа, мүнөө үдэр бүхэндэ 7—8 литр һаана. Колхозой һаалишад С. Бадлуева, М. Захарова, С. Степанова гэгшэд нүхэр Петроваһаа дутуугүйгөөр хүдэлнэ.

НЮТАГТАА СУУРХАНХАЙ

Һү һааха, гүрэндэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэһэн Хаяагай фермынхид омог баяртай. Эндэ үнеэн бүриһөө мянга шахуу килограмм һүн һаагдаа. Арбадахи жэлээ таһалгаряагүй хүдэлжэ ябаһан Цыпилма Шадаева үнеэн бүриһөө 1200 килограмм һү һаажа, нютаг нугадаа суурханхай. Гансал тушаалта ажалаа хараад байдаггүй заншалтай энэ эдэбхитэ эхэнэр сугтаа ажалладаг нүхэдтөө ходо туһалдаг. Шамдуу түргөөр үнеэдэйнгээ хүхэ дэлэнгыень угаажа, аршажархёод, ойро зуурахана хүнэг дүүрэн һү һаахыень харахада урматай. Залуу урин шарайтай, хүнгэн, солбон гэшхэдэлтэй энэ эхэнэрые душөөд наһатай гэжэ хэлэхээр бэшэ.

Залуу һаалишан Юможапова ахамад нүхэдһөө балай гээгдэнэгүй. һаалишад Нимацу Шагжиева, Ханда Будашкеева, Дымидсу Тугутова гэгшэд эрхимүүдэй тоодо оронхой.

Мухар-Шэбэрэй управлениин Ждановай нэрэмжэтэ колхозой Хаяагай фермын һаалишад иигэжэ зунай бэлшээриин үедэ үнеэн бүриһөө 1000 килограмм һү һааха уялгаяа сохом дүүргэхээр шиидэбэ.

Ц. БАБУШЕЕВ.

ШАДАБАРИНЬ УЛАМ НЭМЭНЭ

Һуражашье, ажаллажашье байхадаа юумэндэ ядалдахадаа Дамба урмаа хухардаггүй, бүрил зоригжожо, оньһо оншыень яажашье һаань оложол һаладаг. Наһан соогоо шахуу колхозой мал үдхэлсэжэ, нэрэтэй солотой, дүршэл шадабаритай болоһон эсэгэнь, Бэшүүрэй совхозой түрүү хонишон Цыдып Шоймполов хүбүүгээ иигэжэл һургадаг.

«Ажал бүхэниие урид бодомжолжо хэхэдэ хэдыдэшье һайн» гэжэ эсэгэнь ходол дабтан хэлэхэ дуратай. Хүлдэ орохоһоо эхилээд, мүнөө хүрэтэр, наймадахиие дүүргэтэрээ энэ хүбүүн хонишоной мэргэжэлтэй һайса танилсаһан. Хонидые адуулжа, хурьгалуулжа, хурьгадынь түлжүүлжэ, нооһыень хайшалжашье шадаха.

Шэбэртын һургуулиин эрхим һурагшадай зэргэдэ ороһон Дамба багшанартаа, аба,эжытэеэ зүбшэжэ, совхозойнгоо хонидой нооһо хоролтогүйгөөр, түргөөр хайшалалсахаар шиидээ һэн. Тиигээд ажаллажа эхилхэһээ хойшо магтаалтай хүхюун ябана. Үдэр бүхэндэ 30—35 хони хайшална. Нооһо гээхэ, хайшалдаг машинка эбдэхэ, ажалдаа һаатаха ушар тохёолдодоггүй. Машинынгаа хайша ходол хурса байлгадаг, хэрэгсэлнүүдынь түргэ түргэн тоһододог. Иигэжэ хонин бүриһөө дунда зэргээр 3,2—3,5 килограмм нооһон хайшалагдана.

Ажал һайса хэхэдээ, бүрил олон хони хайшалхадаа гарынь улам шударгы, өөрөө улам зоримгой болоно бшуу.

Ц. ХАМАЕВ.

Иван Петрович Зуев дүрбэдэхи жэлээ мал адуулагшаар хүдэлнэ. Тэрэ мүнөө голодоһондо гараһан зуугаад толгой үнеэдые даажа абаад, бэлшээн таргалуулна. Зураг дээрэ: И. П. Зуев бэлшээри дээрэ.

Үдын совхоз.

Ц. БАБУШЕЕВЭЙ фото.

300 ЦЕНТНЕРЭЭР ҮЛҮҮЛБЭ

ЯАГТА. (**Телефоноор абтаба**). тооото малайнгаа ашаг шэмые алүүлхэ — мяха, һү, нооһо, э ехээр абаха зорилго табианай Хүдэриин совхозойхид даа шалгаран гараба. Июниин ай байдалаар 2002 центнер гүрэндэ тушаагдажа, хахал най түсэб 300 центнерээр эн дүүргэгдээ. Үндэгэ тушаасэб мүн лэ дүүрэнхэй. Мүнөө 200 мянган үндэгэн худал. хозоймнай малшад жэлэйнгээ түсэб уридшалан дүүргэхын хойноһоо горитой оролдолго гаргана. Зунай бэлшээриин үедэ мал адуулагшад һайнаар ажаллана. Жэшээлхэдэ, гурбадахи отделениин малшад Очиржаб Чагдуров, Дондок Данжуров, хоёрдохи отделениинхид Павел Ломоносов, С. Буянов гэгшэд хашарагуудаа зүлгэ ногоон дээрэ һайнаар адуулжа, бэлшээн таргалуулжа байнхай.

В. БИМБАЕВ,
совхозой хүдэлмэришэдэй комитедэй түрүүлэгшэ.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДЕЛЕГАЦИ БАНДУНГ ЕРЭБЭ

БАНДУНГ, июниин 30. ТАСС-ай ай корреспондентнэр В. Ма Н. Поздняков гэгшэд иигэжэ мүүлбэ:

Э үглөөгүүр А. И. Микоян үтэй СССР-эй Верховно Сой бүлэг депутадууд Бали һаа Баруун Явын түб хото—унг ошоо. Президент Сукар А. И. Микояниие, бусад совет адые хани халуунаар амар үдэшөөд, харгы замдаа й һайн ябахыень хүсэбэ.

овет айлшадые һуулгаһан түсамолет нютагай сагаар 12 30 минутада Бандунгын аэром дээрэ буугаа. Орон доторнь алагшадые үдэшэжэ ябалса премьер-министрэй нэгэдэхи шо, Гадаадын хэрэгүүдэй министр Субандрио болон Индонезиин гүрэнэй бусад ажал ябуулагшад эдэнтэй хамта ерэлсээ. Совет парламентаринарые Арадай саг зуурын консультативна конгрессэй түрүүлэгшын орлогшо Али Састроамиджойя, Баруун Явын губернатор Машуди, зэбсэгтэ хүсэнүүдэй дээдэ командованиин, олониитын болон залуушуулай эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, «Индонези — СССР» гэжэ хани барисаанай бүлгэмэй эдэбхитэд угталсаа.

Хотын хүн зон совет айлшадые хани халуунаар угтаба.

Бандунгда, 10 жэлэй урда тээ Ази болон Африкын оронуудай суута конференциин болоһон байшан соо, СССР-эй Верховно Соведэй делегациин ерэлгэдэ зорюулагдажа, Индонезиин Арадай саг зуурын консультативна конгрессэй тусхай сесси мүнөөдэр үдын хойто тээ болобо. Заседаниинуудай зал соо А. И. Микоянай, совет делегациин гэшүүдэй орожо ерэхэдэнь, үни удаан альга ташалгаар угтаа.

Ганын аха дүү арадта шэнэ амжалта хүсэе!

Н. С. Хрущев, Л. И. Брежнев Кваме Нкрумада амаршалга эльгээбэ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев национальна һайндэрөөрнь—Республикын үдэрөөр, Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй үдэрөөр дашарамдуулан, Ганын Республикын президент Кваме Нкрумые, хани барисаата республикын правительство болон арадые совет арадай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ правительствын үмэнэһөө, өөһэдынгөө нэрэһээ амаршалбад.

Социалис хүгжэлтын замаар даган дабшаха гэжэ шиидэһэн Ганын Республикын амжалта түйлажа байһандань совет хүнүүд үнэн зүрхэнһөө баясана гэжэ амаршалга соо онсолон тэмдэглэгдэнэ. Советскэ Союзай, Ганын Республикын хоорондо тогтоогдоһон хани барисаата, хани холбоото харилсаанай жэлһээ жэлдэ улам үргэдэжэ, бэхижэжэ байһыень Н. С. Хрущев, Л. И. Брежнев ханангяар тэмдэглэнэ. (ТАСС).

А. И. Микоян Бирмэ ошохо болобо

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо А. И. Микоян Индонезиһээ бусаха замдаа, Бирмын революционно правительствын уряалаар Бирмэдэ хүрэхэ болобо. А. И. Микоян июлиин 2-то Рангун ерээд, Бирмын ниислэл хотодо хоёр хоногто байха зуураа, Бирмын революционно Соведэй, революционно правительствын түрүүлэгшэ Не Винтэй, ороной бусад хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадтай уулзаха, хөөрэлдэхэ байна.

(ТАСС).

Монгол-Совет хани барисаанай бүлгэмэй делегацитай уулзалга

МОСКВА, июниин 30. (ТАСС-ай корр.). «Советскэ Союзда ерэжэ үзэхэ, коммунизм байгуулгын хэрэгтэ совет арадай түйлаһан агууехэ амжалтануудтайнь танилсаха гээшэ бидэндэ ехэ зол хуби болоно» гэжэ Монгол-Совет хани барисаанай бүлгэмэй делегациин толгойлогшо, Монголой Арадай-революционно партиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо Д. Моломжамц мүнөөдэр Гадаадын оронуудай арадуудтай хани барисаанай байшан соо болоһон уулзалгын үедэ мэдүүлээ. Советскэ Союзтай хани барисаагаа нюдэнэй сэсэгы мэтэ наринаар сахижа байдагбди. Манай парти, монгол арад энээниие тон шухала удха шанартайда тоолодог, Советскэ Союзтай хани барисаатай байһандаа — хүсэтэйбди, энэмнай бидэнэй хүгжэлтын энэ нүхэсэл болоно гэжэ нүхэр Моломжамц үргэлжэлүүлэн хэлэбэ.

Монгол айлшадые Хани барисаанай совет бүлгэмүүдэй союзай президиумэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо В. И. Горшков халуунаар амаршалаа. Делегациин гэшүүд манай орон дотор айлшалха үедөө арадай ажахын элдэб һалбаринуудые хүгжөөлгын талаар совет хүнүүдэй түйлаһан амжалтануудтай танилсаха аргатай байха гэжэ нүхэр Горшков тэмдэглэбэ.

Монгол ханинар мүнөөдэр ниислэл хото соогуур экскурси хээ.

Партийна ажабайдал

ХУБИЛАЛТЫН ЭХИН ЭНДЭҺЭЭ

Хэдэн жэлэй урда тээ һэн. Шэнэ предприяти, гэр байрануудые ашаглалгада тушааха түсэб тиихэдэ жэл бүхэндэ дүүргэгдэдэггүй байгша бэлэй. Һүүлэй үедэ энэ байдал һайжараа, капитальна барилгада угтэһэн мүнгэ зөөри ашагтай һайнаар хэрэглэгдэжэ эхилээ. Барилгын организацинуудай томодхогдожо, шэнэдхэн байгуулагдаһанай, индустриальна арга ухаансараар хэрэглэһэнэй, барилгые эрхилхэ хэрэгтэ партийна организацинуудай үзүүлдэг нүлөө, үүргын дээшэлжэ байһанай ашаар хубилалта боложо эхилээ гэжэ хэлэлтэй.

Мүнөө зургаа мянга гаран хүн городой барилганууд дээрэ ажаллана. Хаана, ямар газарта партийна эхин организацинууд эмхидхэхэ, ударидаха үүргэеэ һайнаар дүүргэнэб, тэндэл гүрэнэй түсэб саг болзор соогоо дүүргэгдэдэг, заатагүй амжалта түйлагдадаг байна.

Энэ талаар 834-дэхи барилга-хабсаралгын поездын партийна организациин ябуулдаг хүдэлмэриин дүй дүршэл һайшаалтай. Урдань энэ партийна организаци үсөөн коммунистнуудһаа бүридэгшэ һэн. Тиимэһээ үйлэдбэридэ шиидхэхы нүлөө үзүүлжэ шадаагүй, эмхидхэлэй ёһотой хүдэлмэри үнгэргэдэгшэгүй байһан. Хайшан гэлтэйб? Коммунистнууд өөһэдынгөө зэргэнүүдые олошоруулха, түрүү барилгашад, инженер, техникүүдые партида шэлэн абаха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулба. Бригада бүхэндэ партиин гэшүүд ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулһан, хүн бүхэнтэй үнэн сэдьхэлһээ хөөрэлдэһэн байгаа. Тиигэжэ 1963 оной туршада партиин зэргэдэ 12 түрүү хүнүүд абтаһан юм. Мүнөө партийна организаци 64 коммунистнуудһаа бүридэнэ.

Иигэжэ партийна организаци хүсэ ехэтэй болоо. Тиихэдээ партийна бюро сэхэ участогууд дээрэ эмхидхэгдэһэн партийна группа, цехэй партийна организацинуудта түшэглэн, хүдэлмэреэ ябуулна. Энэ ушарта парторганизаци мастер, бригадирнуудай үүргэ, эмхидхэхы шадабари, эрдэм мэргэжэл дээшэлүүлхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулдаг. Тиигэжэ мастернууд, бригадирнуудай һара, кварталай соо хэһэн ажалайнь тоосоо партийна суглаан дээрэ шагнадаг болобо. Бригадануудта хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ямараар ябуулагданаб, барилгашадай дунда социалис мүрысөөн хэр зэргээр дэлгэрүүлэгдэнэб — эдэ асуудалнууд баһал эдэнэрһээ гол түлэб дулдыдаха ха юм даа. Ушар иимэһээ эдэ нүхэдэй үүргэ, харюусалгань дээшэлүүлэгдэбэ бшуу.

Партийна организациин ябуулдаг эмхидхэлэй, ударидахы хүдэлмэри һайн үрэ дүн харуулаа. 834-дэхи барилга-хабсаралгын поездын коллектив барилгашадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй түрүүшын кварталай дүнгөөр түрүүлжэ гараад, партиин Улаан-Үдын горкомой, горсоведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртөө һэн.

Барилга-хабсаралгын 7-дохи управлениин партийна организаци шухала асуудалнуудые шиидхэхэдээ зоной урма зориг мүн лэ бадаруулжа шададаг. Иимэ баримта дурдаябди. «Барилга-хабсаралгын ажалай шанар һайжаруулха, өөрынь үнэ хямдаруулха тухай», «Барилга дээрэхи ажалай эмхидхэл һайжаруулха хэрэгтэ мастер, бригадирай үүргэ» гэһэн асуудалнууд коммунистнуудай үзэмжэдэ ехэ һонирхолтойгоор табигдана.

Энэ партийна организаци (секретариинь нүхэр Гомбоев) ажалай эмхидхэл һайжаруулха талаар хэдэн хэмжээ ябуулга хараалаад, тэдэнээ бэелүүлһэн байна. Эндэ барилгын 26 бригада эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнэй тоодо ажахын тоосооной 7, мүн комплексно 7 бригаданууд барилгын түрүү дүй дүршэл шадамараар хэрэглэдэг болонхой.

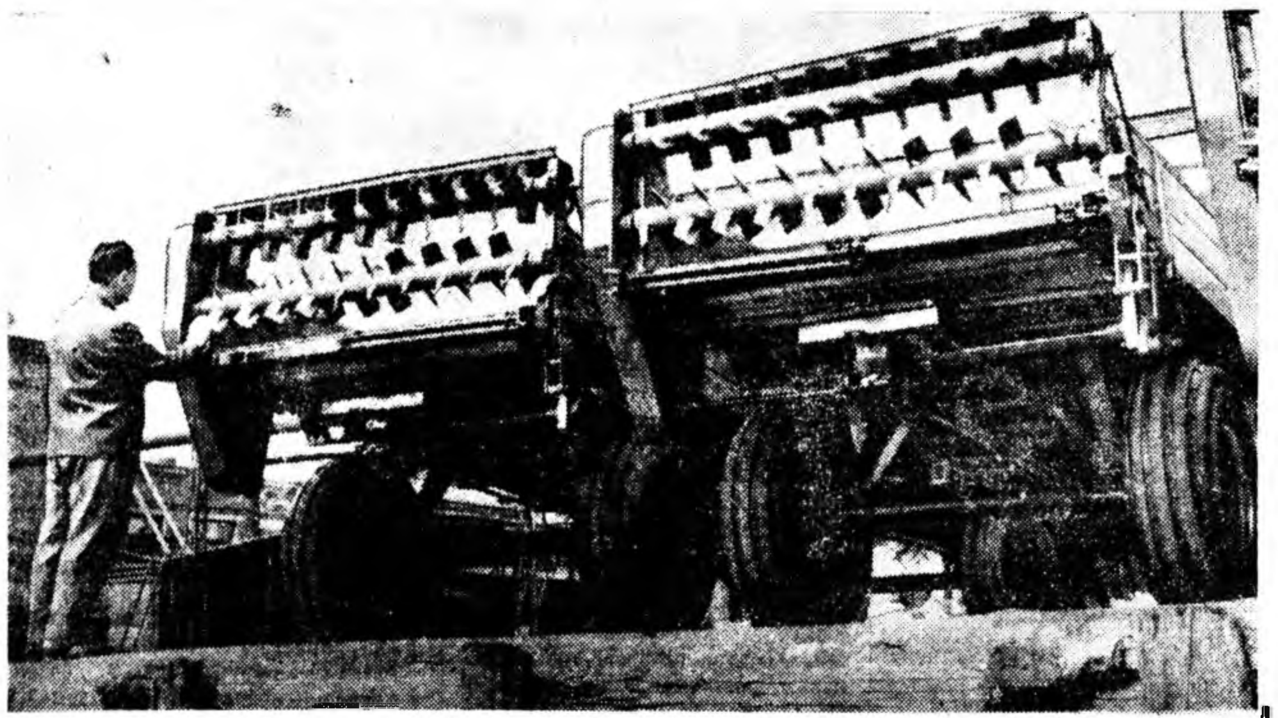
Барилгын энэ парторганизаци илангаяа ехэ анхарал хандуулдаг. Тиигэжэ гэр байрануудые имагтал һайн шанартайгаар бариха гэһэн мүрысөө коммунистнууд үүсхээ һэн. Теэд шэнэ юумэн абаһаар лэ далижадаг һэмнай. Коммунистнуудай үүсхэлые барилгашад дэмжээ, барилга-хабсаралгын ажалай шанар хараа байса һайжаржа эхилһэн байгаа. Уданшьегүй түрүүшын үрэ дүн харагдаба: һүүлэй үедэ баригдаһан хоёр шэнэ гэрые «һайн» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр комисси тушаажа абаа бэлэй. Октябрьска райондо ашаглалгада тушаагдаха болоһон барилгые мүн лэ ниитын штаб, постнууд хиналтадаа абаһан байха.

Жэлэй түрүүшын хахад дүүрэбэ. Зунай урин дулаан сагта барилгын ажал түргэдхэхэ шухала гэжэ барилгашан бүхэн ойлгодог. Энэ сагые һайнаар хэрэглэхын тула ажалаа хоёр, мүн гурбан халаанда эмхидхэхэ, механизмуудые бүтээсэтэйгээр хэрэглэхэ шухала. Эмхидхэхы, хүмүүжүүлхы үүргэеэ дээшэлүүлэн, барилгашадые түсэб, уялгаяа дүүргэлгэдэ элсүүлхэ гээшэ партийна организацинуудай нэрэ хүндын хэрэг лэ.

В. УГРЮМОВ,
партиин Улаан-Үдын горкомой инструктор.

Вольфрам-молибденэй комбинадай «Холтосоной» уурхай дээрэ коммунис ажалай бригада болон ударнигуудай зэргэ улам олошорно. Эндэ ажалладаг электровозой машинист Иван Котов Петр Серебренников хоёр түсэбтэ даабаряа холо үлүүлэн дүүргэжэ, коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Зураг дээрэ: И. Котов, П. Серебренников.
Ф. СОРОКИНОЙ фото.

МОСКВА. «Моссельмаш» гэжэ завод ороной хүдөө ажахыда хэрэгтэй элдэб янзын машинануудые бүтээжэ гаргадаг юм. Тэдэнэй тоодо рассада һуулгадаг «СКНВ-4» гэжэ түгэлдэр машина, «РПТМ-2,ОА» гэжэ үтэгжүүлгэ сасадаг прицеп, часай турша соо 2 гектар саахарай свёклын эшэнүүдые шэнгэрүүлдэг шэнэ машина бии. Москвагай заводһоо хүдөө ажахын техникэ ашаһан эшелонууд ороной полинуудта үдэр бүхэндэ ябуулагдажал байдаг. Зураг дээрэ: «РПТМ-2,ОА» гэжэ үтэгжүүлгэ сасадаг прицеп. Эдэнэр органическа үтэгжүүлгэ болон органоминеральна холисонуудые газарай хүрьһэндэ тараахын тулада хэрэглэгдэдэг юм. Новосибирскэ, Омско, Горьковско областьнуудта тиимэ машинанууд һаяар эльгээгдэхэ байна. ТАСС-ай фотохронико.

МЭРГЭЖЭЛТЫН ЗҮБШЭЛ

БАЯН УРГАСА АБАХА ГЭБЭЛ...

Ургаса харууһалгын хаһа июнь һара соо ородог ха юм. Энэ хүдэлмэриие саг соонь эмхидхэжэ шадаа һаа, колхоз, совхозууд тарияалангай ургасые нилээд дээшэлүүлхэ аргатай.

Хэнэйшье мэдэхэдэ, орооһо таряан болон бусад ургамалнуудай ургасада элдэб үбшэн, хорхой шумуулнууд ехэ хоро хүргэдэг гээшэ. Жэшээлхэдэ, шэниисын залаагай гуламнятажа эхилхэдэнь, тэрэниие үгы хээгүй һаа, ургасыень гектар бүриин 2—5 центнерээр хороодог. Свёклодо хоро хүргэдэг булуудханууд ургасын ехэнхи хубиие гэмтээдэг, үгы гэбэл, бүхыдэнь дууһан эдижэрхижэ магад.

Мүнөө жэлдэ илангаяа Баргажанай, Кабанскын, Мухар-Шэбэрэй, Улаан-Үдын управленинүүдтэ зумбараанууд, таршаанууд олон. Свёкло эдидэг сохонууд, горох болон бобын ургасада хоро хүргэдэг хорхойнуудшье үзэгдэнэ. Байгал шадарай ажахынуудта орооһо таряанай залаанууд гуламнятажа эхилээ, мүн бобово ургамалнууд элдэб үбшэндэ дайрагдана. Ургамалай эдэ элдэб үбшэн, хорхой шумуултай шангаар тэмсэхэ шухала болоод байна.

Хэрбээ химическэ аргануудые үргэнөөр хэрэглэбэл, ургасые саг соонь хамгаалжа шадахабди. Энээниие түрүү ажахынуудай дүй дүршэл гэршэлнэ. Тусхайлан хэлэбэл, Зэдын үйлэдбэриин управлениин Доржи Банзаровай, Ленинэй нэрэмжэтэ, «Коммунизм», «Мир» колхозуудта, Түнхэнэй Саянай совхоздо ехэ хүдэлмэри ябуулагдаа. Үнгэрһэн хабар, апрель—май һарада эдэ ажахынуудта 7 мянга гаран гектар орооһо таряанай, кукурузын полидо самолёдоор хоро сасагдажа, зумбараанууд хюдагдаа. Саахарай свёклын тариглаһан полинууд дээрэ гексахлоран сасагдажа, хорхой шумуулнууд үгы хэгдэнэ. Зүгөөр энэ арга Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин ажахынуудта урдань 3 мянга гаран гектарта хэрэглэгдэжэ, свёклын ургаса 2—3 дахин багаар гэмтээгдэһэн байгаа.

Һүүлэй үедэ буртаг үбһэ үгы хэхын тулада республикымнай ажахынууд самолёдоор гербицид сасадаг болонхой. Мүнөө үедэ иимэ хоро бага хэмжээгээр хэрэглэгдэнэ. Урдань гектар полидо 100 литр хорон хэрэглэгдэдэг байһанаа, мүнөө 25—50 литр сасагдана. Энэ арга хэрэглэхэдэ хоёр дахин ехэ талмайн ургамалай дайсад үгы хэгдэнэ. Мүн зарим ажахынууд «2,4-Д» гэдэг гербицид хэрэглэнэ. Иимэ хоро сасахада олон жэлдэ ургадаг буртаг үбһэнэй 80—90 процентые үгы хэдэг юм. Жэшээлхэдэ, Хяагтын управлениин «Родина» колхоздо 2 мянган гектар газарта «2,4-Д» хорон сасагдаа. Га бүридэ 25 литр тарааһаниинь олон жэлдэ ургадаг буртаг үбһые үндэһөөрнь үгы хэжэрхёо һэн.

Хүдөө ажахын ургамалые элдэб үбшэндэ, хорхой шумуулда гэмтээлгэхэгүйн тулада ажахы бүхэн анханһаа хамгаалжа эхилхэ, профилактическа хүдэлмэри ябуулха зэргэтэй. Ушар тиимэһээ тарияалан саг үргэлжэ шалгагдажа байха бологдоно. Илангаяа мүнөө жэлдэ горохой ургаса гэмтээдэг хорхойнууд олон. Энэ ургамалай сэсэглэжэ байхада гэхэ гү, али июль һарада хорхой шумуулнууд ургасыень ехээр гэмтээдэг. Тиимэһээ ажахынууд горохой сэсэглэхынь урда тээ, мүн сэсэглэжэ байхадань химическэ арга хэрэглэхэ ушартай. Горохто хоро хүргэдэг хорхой шумуулнуудые үгы хэхэдэ метафос гү, али 12 процентнэ гексахлоран хэрэгтэй болодог. Гектар бүридэ 20 килограмм гаргашалагдаха байха. Энээниие тараахадаа полинуудта бүхыдэнь сасаһанай хэрэггүй. Харин газарыень тойруулаад, 100—150 метр үргэнтэйгөөр сасахада аша үрэнь ехэ байдаг.

Мүнөө үедэ ургамал хамгаалха олон зүйлнүүд, элдэб арганууд бии. Тиигэбэшье колхоз, совхоз бүхэн тэдэниие һайнаар шудалжа, ажахыдаа хэрэглэдэг болохын хойноһоо үшөө бага анхарал хандуулна.

Зорилго юуб гэбэл, үйлэдбэриин управленинүүд, ургаса хамгаалха талаар байгуулагдаһан республикын станци колхоз, совхозуудта бодото туһаламжа хүргэхэ ёһотой.

Э. АГАФОНОВ,
Буряадай АССР-эй ургаса хамгаалха талаар станциин главна агроном.

СЭЛГЕЭХЭН ИИСЭНГЫН ДУУЛИМХАНДА

Хэдэн үдэр ото үргэлжэлһэн хура бороон зогсожо, огторгой нагэшье үүлэгүйгөөр зэнхын сэлмэбэ. Баруунай зөөлэхэн һэбшээндэ хонгёо Иисэнгын нуурнууд үлэмэдэг миһэлзэн, нажарай хурса наранай гэрэлдэ хашарһа мүнгөөр толорно.

Үндэһэнэйнгөө бүлхытэр шииг нойтондо садаһан хээрын ногоон үрдилдэһэн юумэндэл, үглөө бүхэндэ үндэр, үдхэн боложо, ажалша, малша зоной нюдэ баясуулан, сэдьхэлыень урмашуулна.

Нээрээшье, хайшаашье хара, хада майла үдхэн ногоогоор хушагданхай. Ногоондо садашаһан хүригшэн, эреэгшэнүүд уухир-уухир галдан, эбэртэлһэн ехэ эдеэндээ булигдаһан юумэндэл, холо дороһоо шуухиран амисхалжа, һоно батаганаанай хоморто жаргалтай янзатай субанад.

Иимэ намжар һайн зун үнинэйшье үзэгдөөгүй. Теэд иисэнгынхидэй ажалай амжалта гансахан лэ баян дайдын хэшэг үршөөлһөө болоо гээ һаа, тон буруу. Ажал хүдэлмэриинь гол амжалта түбхын түрүүн тэндэхи хүн зоной һүбэлгэн бэрхэ, ажалша бүхэриг байһанайнь, эдэбхи хэшээл ехэтэйгээр хүдэлһэнэйнь ашаар түйлагдаа.

Хүдөө ажахые ашаг олзо ехэтэйгээр хүгжөөхэ гэһэн зорилгын бэелүүлэгдэжэ байһан энэ жэлэй хабар, зуниие Иисэнгын малшад һайнаар эхилээ. Шэнэ, түрүү юумые, эрдэм ухаанай түйлалтануудые ажалдаа нэбтэрүүлхын түлөө бодотоор оролдоно. Хэмэл аргаар һүн тэжээл бүйлүүлдаг болоһонэй ашаар энэ оной таба һара соо совхоз 750 центнер үдхэн һү алмаа. Үбэл, хабарай сагта талха тарияанай зүйл бүйлүүлан эһээжэ үнеэдтэ эдюулхэдэнь, һүнэй гараса урдынхиһаа һургаггүй ехэ болоһон байна.

Иисэнгын совхозой партийна комитет (секретарь Б. Эрдынеев) малшадай дунда, илангаяа һаалишадай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ходо ябуулжа, тэдэнэй дунда коммунис нүлөө ехэ болгожо шадаа. Түрүү һаалишадые партида абана. Һүүлэй үедэ эндэ 2 һаалишад, 2 трактористнар партиин зэргэдэ абтаһан байна. Үшөө хэдэн һаалишад, мал адуулагшад партида орохоор бэеэ бэлдэжэ байнхай. Мүнөө эндэ хамта дээрээ һаалишанаар 9 коммунистнар хүдэлнэ. Тэдэнэр байра дээрээ партийна хоёр бүлэг болонхой.

Совхозой партком, фермэ, гүүртэнүүдэй партийна бүлэгүүд һаалишад малшадай дунда һү, мяха ехээр абадаг болохын түлөө мүрысөө шадамараар эмхидхэжэ, ажал хүдэлмэриин урагшатай ябаха хэрэгтэ бодото нүлөө үзүүлнэ. Мүрысөөнэй дүн арбан хоног бүхэндэ гаргагдажа байдаг. Хэн һаалишан, малшан хэнтэй мүрысэнэб, ямар дүн түйлааб, ямар гүүртэ түрүүлжэ ябанаб гэжэ арба хоноод лэ совхозой хүдэлмэришэд, нютагай зон радиогоор дуулажа байдаг. Мүрысөөндэ илагшад шагнагдадаг, түсэбһөө үлүү гаратар һү һааһан хүнүүд материальна талаар һайса урмашуулагдадаг.

Совхозой дирекци (директорынь Д. Р. Банзаргашеев), партийна болон профсоюзай организацинууд малшадай байра байдал һайжаруулха хэрэгтэ ехэ анхарал табидаг болоо. Эндэ ерэжэ хараа һаатнай, шифер хушалтатай шэнэ байшан гэрнүүд сэлгеэхэн Иисэнгын урда, хойто эрьеэр сайбалзан байхал. Энэ нютагаар арбан жэлэй урда тээ ябахада, ямар байдагынь эжэлүүдгүй һанаанда ороодхино. Хоолойн голой хойто, урда бэеэр холтоһон хушалтатай буряадуудай бури үмсэ байхада һуудаг хуушан модон гэрнүүд орбойлдожо һуугша бэлэй. «Хура бороо, наран, һалхин гурбанһаал бага сага халхалхал һаань, иигэн тиигэн зуһана аабзабди» гээд һаалишад, малшад байдаг һэн. Мүнөө малшадай байдал тад ондоо болоо.

Эреэн түглэ Хүшэгөөрхэн

Эмээлтыем зободог боложо байна гэжэ дуулалдаһаар энээгүүрхи хонишод, механизаторнууд нэгэдэхи МТФ-гэй һаалишадай байдаг Хүшэгөөр нютаг тээшэ үдэшэлэн кино харахаяа гү, али лекци шагнахаяа ерэдэг лэ. Һаалишан бүхэнэй гэр бүлөөрөө, тус тустаа байха зуһалангай найман байратай хоёр ехэ гэр шэнээр баригдаа. Хажуудань үхибүүдэй наадаха талмай барихаяа түхеэржэ захалаа. Эндэнь автолавка ходо ябажа, малшадай захиһан эд бараа, хэрэгсэл асараад худалдадаг.

Ажаллажа эсэжэ ерээд, амаран налайжа хэбтэмээр арюухан сэбэр, аятай зохид байрануудые үбэлжөөндэшье, зуһаландашье түхеэргэдэжэ, колхозой малшадай һуудал байдалай нилээд һайжарһаниинь харагдана. Байшангуудтань ороходо шэнэхэн шэлдэн улаан шэнэһэн модоной дабирхайлиг амтатай үнэр хамар сорьён байха юм.

Зүб лэ тиигэнэ, Иисэнгын совхозой хүтэлбэрилэгшэд. Ходо мал дээрэ хүдэлжэ, олоной зөөриие арьбадхажа ябаһан зоной һуудал байдал тушаа һаналаа табингүй яаха һэм.

Эндэхи хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Банзаргашеев, Эрдынеев гэгшэд «Знани» бүлгэмэй эхин эмхиин гэшүүдтэ түшэглэн, үзэл сурталай хүдэлмэри зоной дунда дэлгэрүүлхэ, лекци, хөөрэлдөө олоор үнгэргэхэ тухай ходол анхаралаа табижа байдаг. Өөһэдөөшье тэрээндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Энэ үбэл, хабарай үедэ совхозой зуу гаран хүдэлмэришэд агрозоохимиин һуралсалда ябажа, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлээ.

Жэл ерэхэ бүри совхоздо түрүү хүнүүд олон болоно. Коммунис ажалай ударник, партиин гэшүүн Цыремжит Дугарова жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 1000 гаран килограмм һү һаагаа. Һаалишад Цыжип Жамсуева, Евдокия Раднаева гэгшэд Цыремжидһээ холо гээгдэнэгүй. Һаалишан Жамсуева нёдондо 20 үнеэнһээ 20 тугал, Цырма Лубсанова 22 үнеэнһээ 21 тугал абаа юм. Мүнөөшье тэдэнэй магтаалтай һайнаар ажаллана.

Түрүү коммунистнууд үри хүүгэдээшье ажалша бэрхээр һургана. Цыремжит Дугаровагай хүбүүн Валерий арбадахиие дүүргэнгүй Иисэнгэеэ бусажа ерэмсээрээ үнеэ һаалсажа, үхэр мал харалсажа эхилбэ. Үдэшэлэн үхэрэй хорёо соо ороходомнай Валерий хүбүүн хүригшэн үнеэнэй дэлэн ехэ шадамараар эльбэн таталжа, шааяар һаажа һууба. Арбаадһаа наашаа үнеэ гансаараа һаажархидаг хүбүүн байгаал. Теэд комсомол зүйхадаа юундэ миин байлай гээд, саашалжа ябатарнай, хөөһэтэй һүтэй хүнэг бариһан залуухан хүбүүд, басагад захагүй дайралдаба.

Иигэжэ эдэнэр зунайнгаа амаралтые аба эжыдээ, арад зондоо ашатуһатай ажал хэжэ үнгэргэжэ байна бшуу. Эрхые һурангүй, бэрхые һура гэжэ зон дэмы хэлсэдэггүй. Ямаршье ажал хэжэ шадаха дүршэлтэй бэрхэ ябахада бэеэ амар ха юм. Иисэнгэ нютагай ажалша малша зон ехэ багагүй оролдосотой габшагайгаар хүдэлжэ байна.

С. БАДМАЕВ.

АХАЛАА АЛДАРТАЙ

Үндэр хада уулатай газарта һарлаг түрэлэй мал үсхэбэрилэгдэдэг. Энэ мал үбэлэй хүйтэндэ даарадаггүй, зундаа халуу балай мэдэдэггүй юм. Гадна һарлагуудые барихада үбһэ тэжээлшье ехээр хэрэглэгдэдэггүй бшуу.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Ахын Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо малынь нилээд олошоржо, ашаг шэмэ ехээр абтадаг болоо. Илангаяа һү һаалинь горитой дээшэлнэ. Артелиин олонхи һаалишад социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Жэшээлхэдэ, эндэхи түрүүшүүл Хорлу Хулуева, Роза Гармаева гэгшэд нёдондо һарлаг үнеэн бүриһөө 500 килограмм һү һаажа, мүрысөөндэ эрхимлэлсээд, мүнөө жэлдэ 550 килограмм һү һааха уялга абанхай.

Ажалдаа оролдосо үүсхэлтэйгээр хандаһанайнгаа ашаар түрүүшүүл ехэ амжалта түйладаг. Зунай үедэ һарлаг үнеэдые хадын тунга ногоондо адуулаад, үбэлдөө шэмэтэ тэжээл болон зелёнко эдюулжэ байхада үнеэн бүриһөө жэлдээ 500—600 килограмм һүн һаагдаха гэжэ һаалишан Хулуева хөөрэнэ.

Нүхэр Хулуева үнгэрһэн үбэл һаадаг үнеэдтээ оройдоол 40 центнер үбһэ гаргашалаа. Тэдэ үнеэдые харууһалгада мүнгэ зөөри багаар гаргашалжа, һү ехээр һаахые оролдоно. Һарлаг үнеэдһээ үдхэн тоһолиг һүн абтана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Х. Хулуева.
Д. ДУГАРОВАЙ фото.

Д. ДУГАРОВ.

АЖАЛШАДАИ БЭШЭГҮҮДҺЭЭ

Комсомолшуудай барилга

«Дружба» колхозой Хуурай-Горхон гэжэ тосхоной айлнууд жэл бүри олошоржо, шэнэ гэрнүүд удаа дараалан бодожол байдаг. Тиимэһээ эндэ шэнэ, ужам һаруул клуб барихаар хараалагдаһан юм. Энэ хэрэгтэ колхоз мүнгэ зөөри һомолбошье, хүдэлмэришэдөөр дутамаг һэн тула тэрэнээ барижа хүшэхүрэдэггүй һэн.

Һаяхан нютагай залуушуул клубаа өөһэдынгөө хүсөөр бария гэһэн шиидхэбэри абаад, энээн тухайгаа колхозой правлени, партком дуулгаба. Залуушуулай үүсхэлые правлени, партком үндэрөөр сэгнэжэ, дүй дүршэл ехэтэй барилгашадаар, барилгын материалаар гүйсэд хангахабди, таанад һайн һайхан юумэ эхилээ байнат гэжэ дэмжэһэн байна.

Аха нүхэдэйнгөө зүгһөө дэмжэгдэһэн, үндэр сэнгэлтэдэ хүрһэн залуушуул улам зоригжожо, түрүүшынгээ воскресник эдэбхитэйгээр үнгэргөө. Мүнөө залуушуул клубайнгаа һууриин нүхэ малтаад, шулуун оёорыень табижа байна.

Залуушуул энэ барилгые комсомолшуудай барилга гэжэ нэрлэнэ.

Һайн һайхан ябадал

Суулгын совхозой жолоошон Иван Иннокентьевич Карпушин аяншалгада ябатараа Галтай тосхоной хажууда харгы дээрэһээ 50 килограмм нарин нооһотой мэшээг олэжорхёо. Олоһон олзоёо жолоошон автомашинадаа ашаад, Мухар-Шэбэрэй милициин таһагта асаржа тушаагаа.

Б. БАИРОВ.
Мухар-Шэбэр.

СТУДЕНТНЭРЭЙ ДОБТОЛГО ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

50 мянган с[illegible]тнэр Казахстанай шэнэ газар ашаг[illegible]ахаяа ошохонь

1959 оной зун Москвагай гүрэнэй университедэй 300 студентнэр-физигүүд Казахстанай шэнэ газарта хүдэлхэеэ ерэһэн байгаа. Хүбүүд, басагад майханууд соо байрлан, барилга хэһэн юм. Тэдэнэр 15 байшан гэр, малай 5 байра бария.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо олохон студентнэр зунайнгаа амаралтын үедэ хүдөөгэй барилгада хабаадалсахын тула шэнэ газарта ошодог болонхой. Тэндэ хүдэлһэн 31.330 хүбүүд, басагад мүнөө шэнэ газарые өөһэдымнай «түби» гэжэ тоолодог. Юундэб гэхэдэ, хүн зоной хүлөө табяагүй гэхэ гү, али һууришаагүй газарые элдүүрилэн ашаглажа, болбосон нютагууд болгоно бшуу. Табан жэлэй туршада 3.860 элдэб барилга хэһэн — байрын гэр, һургуули, хүүгэдэй саад, клуб, больница, малай байрануудые, ороһоной складуудые бариһан.

Студентнэр барилга хэхэһээ гадна, мүн «түбиингөө» байдалые удха түгэлдэр, һонирхолтой, баян дэлгэр болгохо гэжэ эрмэлзэйһэн байха юм. Үнгэрэгшэ зун полиин стануудта, клубуудта хүбүүд, басагад гурба мянга гаран лекци уншаһан байна. Дуушад, хатаршад, уран гоёор уншагшад — дээдэ һургуулинуудай һурагшад совхозуудай хүдэлмэришэдтэ, алба хаагшадта зорюулжа наада табяа. Студентнэр пионерэй 150 отряд эмхидхэжэ, шэнэ газарай ажалшадай үхибүүдые тэндэ амаруулһан юм.

Барилгын нэгэ отрядта мүндэлһэн шэнэ, һонирхолтой юумэн ондоо отрядуудта түргөөр дэлгэрэн тарадаг байна. Студентнэрэй найдуулгата паспорт бии болоо: бүхы барилгануудта ушарһан дутуу дундануудые түлөөһэгүйгөөр усадхаха уялга үгэнэ. Воскреснигүүдые үнгэргэлгэ — шэнэ газар дээрэ хүдэлдэг студентнэрэй ёһо заншалнуудай нэгэн болонхой. Түрүүшын воскреснигүүдые хэжэ олоһон мүнгөөрөө Алжирай ажалшадта эльгээхэ эм домуудые худалдажа абаһан байгаа. Автомобиль-самосвал, бульдозер, трактор болон бусад механизмууд Кубын залуушуулда бэлэглэгдээ.

Имагтал һайн дураараа Казахстан ерэдэг юм. Гэхэтэй хамта институдууд эгээн эрхим бэрхэ студентнэрээ эльгээдэг. Шэнэ газар дээрэ хүдэлхэ гээшэ хүндэтэй хэрэг. Энэ хабар Белоруссиин барилгын мэргэжэлтэй студентнэрэй отрядта хүдэлдэг басагадай дунда конкурс соносхогдоо.

Юун дээрэһээ залуушуул шэнэ газар тээшэ эрмэлзэнэб? Түбхын түрүүлэн хизаар ороноо шэнэдхэн хубилгалгада хүсэ шадалаа, бэлиг шадабаряа, эрдэм мэргэжэлээ элсүүлэн зорюулхые хүсэнэ. Иимэ хүсэл бодолой амжалтада заатагүй хүргэдэгынь элитэ. Шэнэ газар эдэбхи үүсхэлдэ, зохёон байгуулгада, бэлиг шадабаряа хүгжөөлгэдэ үргэн зам нээнэ. Ерээдүйн медигүүд, экономистнууд, инженернүүд, искусство шэнжэлэгшэд эндэ түрүүшынгээ практика гарана. Хоёр һарын хугасаа соо философуу — штукатуршан, математигууд — бетонщигууд, түүхэшэд — модоно дархашуул болоно. Шэнэ газар — ажабайдалай бодото һургуули. Студентнэр али бүхы асуудалнуудые өөһэдөө шиидхэнэ. Москвагай радиоэлектроникын ба горно электро-механикын институдай студент В. Петинэй бэшэгые уншаад үзыт.

«Шэнэ газарта ошожо хүдэлһэнэй аша үрэ айхабтар ехэ. Түбхын түрүүн хүсэ шадалаа туршажа үзэлгэдэмнай туһалаа. Юуб гэхэдэ, хамаг юумэндээ тад ондоогоор хандадаг болообди. Энэ хизаар нютагта дурлаабди, туһа хүргэжэ шадаха байһанаа ойлгообди. Хойто жэл маанадай олонхин һургуулияа дүүргэжэ, залуу мэргэжэлтэд болоод, дахинаа иишэ ерэхэ».

Олохон студентнэр «Шэнэ, залууг газар элдүүрилһэнэй түлөө» медаль, значок, Хүндэлэлэй грамотануудые абаа. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар 13 хүн «Ажалай шэн габьяагай түлөө», «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медальнуудаар шагнагдаа.

Байгша ондо дүшэн городой түлөөлэгшэд — 30 мянган студентнэр Целиннэ, Баруун-Казахстанай хизаарнуудта хүдэлхэеэ ошохо. Барилгын ехэ трест байгуулагдаха юм. Тэдэнэр 40 миллион түхэригэй барилга хэхэ (энэнь табан жэлэй туршада студентнэрэй бодхооһон барилгатай адли болоно). Целиннэ хизаарта дээдэ һургуулинуудай студентнэр дүрбэн шэнэ совхоз байгуулха, 2.200 таһалгатай байшан гэр, малай 600 гаран байра, ороһоной 64 склад бариха. Студентнэрэй шэнэ газарта ерэжэ хүдэлһэн зургаадахи жэлынь далайсаараа шалгархаһаа гадна, бүхы отрядуудтань инженерно албан байгуулагдаа, тусхай шэглэлтэй болголгодо онсо анхарал хандуулагдаа. Дээдэ һургуулинууд мелиораторнор, сантехник, хэлхээ холбоошодые олоор бэлдэнэ. Энергетическэ институдай студентнэр электро-дамжуулгын шэнэ лининүүдые татаха, биологууд — газарай хүрьһэнэй карта зохёохо, журналистнууд — газетэнүүдые хэблэн гаргаха юм.

Москвагай творческо дээдэ һургуулинуудай студентнэр шэнэ газар элдүүрилэгшэдтэ ехэ, һонирхолтой юумэ бэлдэжэ байнхай. Суриковай нэрэмжэтэ уран зурагай институдай студентнэр шэнэ газарта музей нээхэ гэжэ шиидээ.

Елена ДЕМЕНТЬЕВА,
АПН-эй корреспондент.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1964 оной июлиин 2.

ТЛӨӨГҮҮР, НАРАН, ЭХЭ». МНР-эй уран зурааша Д. АМГАЛАНАЙ зураг.

ТАНСААРДАЛГА

С. ЭРДЭНЭ

барай эхеэр һэн. Нэгэдэлэйхин аа орхин нүүжэ эхилбэ. Үбгэн тэрэ үдэрые мартахагүй. Тэрэ гэрэйнгээ хажууда обоолһон н дээрэ һуугаад, урда арын хар- р хабарай зэрэлгээн соо үндэр р болон харагдажа ябаһан бөөн ашаа шэрээшэд, мори унаад, тиишээ гүйлгэлдөөшэдые ха- «Хайран нютаг, хайран нютаг» харамсан үгэлжэ, зубхаараа уһа эн, нюдөө сабшалжа, шүдэнэйн- бһараар байн байн шүлһөө сэ- хэ, маряагүй болоошье һаа, шүр- иг гараараа түриигөө һабарда-

энэһэн һургаагаар бариһан наб- н ханатай, холтоһон хушалта- абтагархан һарабша дороһоо эниинь тэбшэтэй юумэ бари- гаража ерээд:

анхар! Банхар!» — гэжэ дуу- аарнь гэрэй саанаһаа үрбэгэр тай тарган хүхэ гүлгэн папага- үйжэ ерээд, эзэдэйнгээ хүл доо- унан, хэлэ амаа долёон шарбал- Даш үбгэн эрхэлэн һагсалзадаг та Банхар гүлгээе, урда хормой- ушжуулһан доройхон хүгшэнөө оргүйхэнөөр хараад:

Хүгшэн, тэрэ урдуур ябааша- е харыш. Дайн дажарһаа хүл- байһан юумэдтэл, — гэхэдэнь эн хараа муутай болоһон нюдөө шалан хараад, һанаа алдажа:

Хүнүүдэй ингэжэ хүл хүлгөө та- байхада буусадаа һуужал байха үди,— гэхэдэнь:

Тиигээ һаа шимнай юумэеэ д, тэдэнэрэй хойноһоо ябал даа, эжэ үбгэнэйнгөө дураа гутаһан айгаар хэлэхэдэ, хүгшэниинь соогоо гүбэнэһөөр гэр уруугаа оно.

айран нютаг. Дүшөөд жэл һуу- нютагаа орхиходоо юу бодожо г уладууд гээшэб. Нэгэ газар- үбхинэн һуурижаха, түбхинэн жаха гэлсэхэ. Тэндэнь үбһэ эринышье хүрэхэгүй, шэнэ ню- малынышье дадал бэшэ бай- үнеэдынышье хожорхонь аабза. зун һүеэшье дутуу абахань ха. Заабол нэгэ газарта бөөг- һуухамнай гэлсэхэ юм. Зайн тэй уужам һаруул гэртэй боло- утарнай хаанахи юм даа. Энэ үгшэншье хүрэтэрөө баһал дэ- эд байна ха юм».

нхар гүлгэн тэбшэтэй юумэеэ эрхёод, эзэнэйнгээ хажууда лзаһаар ерэхэдэнь, гуранай ар- бойтогоороо үдьхэлжэрхибэ. Бан- эзэнэйнгээ муу зан гаргаһанда үлһэн янзатай саашаа ябаша- Нэгэдэлэй энэ бригадынхин үлзы н болобошье, уһа гол, ой модо ой уг нютагаа орхижо, нэгэдэ- ээ түбтэ ойротон, шэнэ нютагта араа ошожо һууха тухай хөө- һөөр жэл болоо.

ш үбгэн тэрээн тухай дуулаха- дурагүй. Түрүүншэг тээшээ ню- лоо орхижо гарахагүй ёһотой үди гээд, үбгэд, хүгшэдые нү- татадаг, заримдаа суглаа хурал- ршье шэнэ һууринда нүүлгые шаан эсэргүүсэжэ ябаа бэлэй. шье үдэр хоногой үнгэрхэ тума һууха тухай хөөрэлдөөн таһар- хаяа болижо, илангаяа залуу үетэн шэнэ газарта ошожо, ямар нэгэн хо- то һуурин байгуулан, шэл сонхотой байшанда орожо, үнеэдээ электрын хүсөөр һааха хүрэтэр үльгэр шэнги юумэ хөөрэлдэдэг болобо. Даш үбгэн хүн зонһоо ондоо зан гаргаад яаха- мниб гэжэ һанадаг болобошье, наһан соогоо һуужа, жаргалаа эдлэһэн тү- рэлхи нютагайнгаа танил харгыгаар шогшуулжа ябахадаа, хара бага на- һандаа хамагые үзэжэ, халуун шулуу долёожо, түби дэлхэйн һайханиие бэдэрэн тэнэжэ ябаһаар энэ нютагта ерэжэ, ган гэхэ нохойгүй, газар гэш- хэхэ малгүй байһанаа, унаха мори- той, угтаха ханитай боложо, он жэ- лэй үнгэрхэдэ боро гэрээ сагаан бол- гожо, һайн һайхан һуудалтай боло- һоноо һанаад, ханата гэрһээ холодо- жо, хадынгаа гэртэ хариха хүрэтэрөө үргэмжэтэ энэ нютагһаа хахасахагүй гэжэ өөртөө тангаригладаг байба. Өөрһөөнь ондоо энээн тухай бодохо нэгэшье хүн үгы, үтэлһэн үбгэд, хүг- шэдэйшье дунда нютаг уһаяа орхижо гарахаһаа татагалзаха хүн үлөөгүй шэнги бодогдоно. Нэгэдэлэйхин зү- рюу үбгэндэ ушар байдалые ойлгуу- лан хэлэжэ ядаба. «Зай яахаб, би ню- тагаа һахижа үлэһүү. Хубиингаа хэ- дэн мал хараад, таанарта тойбо татан- гүй, амяа тэжээгээд дүнгэнэ бэзэб» гэдэг байгаа.

Тиигэһээр байтар хабар боложо, айл аймагайнгаа субан нүүжэ эхил- хэдэ, хүгшэниинь ганса айл болоод яажа һууха тээшэбибди гэжэ байн байн хэлэдэг болоо. Тиихэдэнь «Зүнтэгни, энэ нютагай үргэмжөөр хүн болоһоноо мэдэнэгүй алтайш. Дуратай һаа, өөрөө ябажа бай. Шам- тай шамгүй, яахашьегүйб» гэжэ га- нираад, ойро дүтэ халдахаабагүй. Дэ- рэ ниилэһэн үдэрһөө хойшо дүшэн жэл үнгэртэр хамта һуугаабди даа. Яахаб, хара аминдаа халаглахаһаа ондоо,—гээд, үбгэнэй үгэһөө гараха арга барагдаа бэлэй.

Энэ үдэр бригадын һүүлшын хэдэн айл нүүжэ байба гээшэ. Үбгэн Даш түлеэн дээрээ бүхэли үдэртөө һуужа: «Хайран нютаг, хайран нютагаа...», гэжэ халаглаһаар үлөө.

Хэдэн хоног үнгэрбэ. Үбгэн өөрын- гөө һанаашаар нютагтаа үлэһэндөө сэдьхэл амаржа, ажаггүй һууха бо- лобо. Харин хүгшэниинь айл амита- най бараагүй үлэһэн нютагаа хара- хадаа бухиндан, үглөө эртэ уур ню- дүүрээ хабиржа, үдэшэ орой үнеэ малаа хаража, зүрюу үбгэнэйнгөө зүгшэржэ нугархые һэмээхэн хүлеэ- хэһээ ондоо аргагүй. Урда арын хар- гыгаар аяншан жэншэнэй, почто зөө- һэн тэргэтэй хүнэй үнгэрхэ, нютаг урилан хулжаһан адуун һүрэгэй хаа- яа харагдахаһаа ондоо юуншьегүй. Ингэһээр байтар зун боложо, хура бо- роо орожо эхилбэ. Үбгэн зунай дунда һарын тэн багаар гурил будаа, сай, тамхи асархаяа сомоной түб ошохо болобо. Тиихэдэнь хүгшэн ори гансаа- раа яашье үлэхэгүй гэжэ хэзээшье уурлаагүйгөө уурлан бухиндахадань, үбгэн бага зэргэ сухалдабашье, «Үй хай боложо байнхаар өөрөө ябал даа» гэбэ. Мориндоо зузаан эшэгы маяу- затай эмээл тохожо, энжынгээ богсо ганзагалаад, соорхой булгайр дүрөөб- шөөэ пар-пар нэшэн, үбдэгөө нугал- жа, нюргаяа тэнилгэжэ шадахаяа бо- литороо агсагадан, арай шамайхан нэгэдэлэйнгээ түб хүрэжэ ерэбэ. Нэ- гэдэлэй түбтэ нютагаархиниинь дай- ралдажа, бригадынгаа һууришаһан газарта абаашаа. Шэнэхэн модон байшангуудые гудамжалуулан таби- жа, һаалиин хорёо, тугалай һарабша түрүүтэниие һанаанда орошогүй сэ- бэр зохидоор бариһаниие харахадаа, эмгэн ехээр гайхан һонирхобо. Нюта- гайхиниинь тэрэ хүгшэниие һайса идхажа ябуулба. Эмгэн хэзээдэшье үбгэнтээ үгэ хүүр шэрүүнээр дууга- ралсажа үзөөгүй аад, анха түрүүшын- хиеэ тэрээнтэй нэгэеэ үзэлсэжэ, нэ- хы дэгэлээ урилсахаар шиидэжэ ерээ. Эзээ үгылһэндөө Банхар гүлгэн һү сагаанай үнэртэй хормойень долёожо, хүгшэниие эрхэлэн, наадан угтаба. Үбгэн хүгшэнөө тон барагар шарай- тай угталай. Юун болооб гэхэдэ, хүг- шэнэй ошоһон хойно нэгэ бурууень шоно боорложорхиһон байба. Эмгэн- шье тэрэнэй далинда үбгэнөө зэмэл- бэ. Нютагайхинайнгаа хэды зохидоор, һайнаар һуужа байһаниие тэрэнэй оло дахин дабтан хэлэхэдэ, нүгөөдэнь зангаашье хубилгангүй, хоймортоо лүглын һуужа:

— Шинии мэдэхэ юумэ гэжэ юу байхаб. Хүнэй байшанда һуудаг боло- холоор мал таргалха юм гү? Намар болоходо малынь бодхуултажа алдаг- даха. Тиихэдээл хашарха даа,—гээд, халдахааха янзагүй. Эмгэн богсоёо уудалан, нэгэ дүнсэн тамхи гаргажа урдань шэдээд:

— Аха дүүһээ таһараад, ингэжэ һууха гээшэ аягүй муухай байна даа. Танайнгаа нигээд байгаа һаа, тансаа- раал ябаха болоо хүн аабзаб даа,—гэ- хэдэнь, үбгэн «хэ-хэ» гэжэ эльгэ ха- тан энеэгээд:

— Мүнөө болоһон хойно намаяа хаяхашни бы. Үхэһэн хойноо. Нам- гүйгөөр ябаад үзыш даа,—гээд, элэг- лэн наадалхадань, хүгшэниинь бу- руу хаража һуугаад, түбһөө асарһан юумэеэ ухэг уруугаа хэхэ зуураа, аман соогоо нэгэ юумэ гүбэнэхэһөө ондоо юушье хэлээгүй.

Хэдэн хоног үнгэрһэнэй удаа үбгэн нэгэтэ үдэр хашаанай һаднаг үртэһэ- дэхэ үртэһэ бэлдэхэеэ ойдо гараад, оройхон бусажа ерээ. Гэрэйнь урхөөр утааншье харагдабагүй. Гэртээ дүтэл- хэдэнь, Банхар гүлгэншье угтаагүй. «Сайгаашье шанахагүй, юугээ хээ гээшэб» гэһээр гэртээ ороходонь, хүг- шэн байгаагүй. Оронойнь хүлөөрин тушаадахи абдарынь баран хооһон, гэ- рэйнь ханада байһан эмээл, хазаарай үгы байһаниие үбгэн ажаглаад, «үгы юрэ, нүгэл шэбэлшье байна даа» гээд, урмаа хухаран, тэнхээнь таһаржа, орон дээрээ бүхын һуугаад, энеэхэ, уурлахаяаш мэдэ- хэеэ болёод, уухилан байба.

Н. ЦЫБЕНОВ буряадшалба.

МОНГОЛ ЛИТЕРАТУРЫН *долоон хоног үргүүлэн*

ТАНИЛСАГТЫ:
Ц. ДАМДИНСҮРЭН

Эрдэмтэ, уран зохёолшо Цэндийн Дамдинсүрэн 1908 ондо Чойбалсан аймагай Матад сумын малшан арадай гэр бүлэдэ түрэһэн. Бага наһандаа монгол бэшэг шудалха абьяас гаргаһан, залуу наһандаа олониитын байгуулалтын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан намтартай.

1927 ондо Улаан-Баатар хотодо уран зохёолшодой холбооной эмхидхэгдэхэдэ, тэрэнэй гэшүүн боложо ороо һэн. Тэрэ үедэ түрүүшынгээ томо зохёол — «Гологдоһон хүүхэн» гэжэ повесть гүтэсхөө бэлэй. 1933—1938 онуудта Советскэ Союзда, Ленинград хотодо һуража байха үедөө «Буурал эжы минии» гэһэн суута поэмэеэ бэшээ. Тэрэнһээ хойшо Нам, засагай Түб хэблэлэй газарта ажаллаһан, «Багша шаби хоёр» болон бусад рассказуудые, «Совет арадта зорюулһан юрөөл», «Алтан гадаһан» болон бусад шүлэглэмэл зохёолнуудые толилуулаа. Хожомынь «Хитад арад түмэндэ зорюулһан юрөөл», «Эб найрамдал би хүсэнэб», «Ленинэй музей соо», «Бүгэдэ Найрамдаха Монгол Арадай Уласай гимн» гэхэ мэтэ хурса удхатай зохёолнуудые бэшээ. Тэрэшэлэн Цэндийн Дамдинсүрэн Монголой түүхын, уран зохёолой эхин болоһон «Нюуса табишые» урданай монгол хэлэнһээ мүнөөнэй хэлэндэ шэлжүүлээ.

Ц. Дамдинсүрэн мэдээжэ оршуулагша юм. Дэлхэйн агуу уран зохёолшод Пушкин, Лермонтов, Шиллер, Неруда гэгшэдэй уран бүтээлнүүдые монгол уншагшадта хүргэһэн габьяатай. Мүн манай буряадай ахамад уран зохёолшо Хоца Намсараевай олон тоото шүлэгүүдые оршууһан, түсгаар ном болгожо гараха хэрэгтэ абьяас гаргаһан.

Ц. Дамдинсүрэн уран зохёолойнгоо түлөө гурба дахин Гүрэнэй шанда хүртэһэн.

1946—1950 онуудта Совет орондо аспирантурада һуража, монгол арадай гайхамшагта эпос —Гэсэр» тухай шэнжэлэлгэ бэшэжэ, хэлэ бэшэгэй дээдэ эрдэмтын нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн.

Ц. Дандинсүрэнэй зохёолнуудород, поляк, албаан, корей хэлэнүүд дээрэ амяараа ном боложо хэблэгдээ. Мүн буряад хэлэн дээрэ тэрэнэй шүлэгүүд, рассказууд олон дахин толилогдоһон.

Һүүлэй үедэ уран зохёол шэнжэлхэ талаар ехэхэн хүдэлмэри хэжэ, хоёр боти ном бэшээ. Мүн МНР-эй Науканuудай академиин академик гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Ц. ДАМДИНСҮРЭН.

Уран зохёол, эрдэм наука хүгжөөхэ хэрэгтэ габьяатай байһанайнгаа түлөө Цэндийн Дамдинсүрэн «Сүхэ-Баатарай одон» болон бусад үндэр хайрануудта хүртөө.

Ц. Дамдинсүрэн Бүгэдэ Найрамдаха Монгол Арадай Уласай Ехэ Хуралай депутат юм.

ЛЕНИНЭЙ МУЗЕЙДЭ

Баатар тэмсэлэй жэшээе үзэхэеэ
Багша Ленинэй музейдэ оробоб.
Ехээр баярлан Ленин угтаһаншуу
Ерэһэн бидэндэ һанагдажа байба.
Хайрсагта байгаа бэшэг бүхэниинь —
Халуун сэдьхэлэй үнэн үгэ,
Ханада байгаа баримта бүхэниинь —
Хамаг олоной тэмсэлэй дүн,
Үзэмжэдэ байгаа юумэн бүхэниинь —
Үнэн хэрэгэй баримта байнал.
Хүдэлмэришэд, таряашад хамтаржа хүдэлөөд,
Коммунис партиин ударидалгаар бодоод,
Харанхы юртэмсые сүмэ сохёод,
Хаанта засагые бута сохёод,
Хаанта засагые бута нэрьеэд,
Хубисхалта засагаа тогтооһон байна.
Түмэн олоной золые бадаргаһан
Түүхэтэ ябуулгын зангилаа бүриие
Мэргэн Ленин гэрэлтүүлжэ үгөөл,
Мэдэжэ, шадажа ударидаһан байгаал.
Арадууд, түрэеэ гартаа абагты, — гээд,
Алтан үзэгтэй тунхаг бэшээ һэн.
Таряашад, газараа өөртөө абагты, — гээд,
Таатай һайхан хуули гаргаа һэн.
Эб найрамдал шухала юм, — гээд,
Эрхим багша манаа һургаа һэн.
Гай газар дороһоо дэгдэжэ
Галзуу шоно гадаадаһаа добтолжо,
Һүрэг дайсадай дайраад ерээшье һаань,
Һүртэ олоной хүсэн илаба.
Һүртэ олоной тэрэ хүсые
Дайшалхы баатар Ленин ударидаба...
Орой болотор музей үзэбэб.
Олонш юумые ойлгожо абабаб.
Гайхамшагта Ленинэй агуу хэрэг
Ганса музейдэ яажа багтахаб даа!
Багша Ленинэй байгуулһан түрэ
Бата бэхеэр мандан ерэнхэйл.
Хүн түрэлтэнэй найдабари болоһон
Хүсэтэ орон болон ерэнхэйл.
Хархис фашистнарые илан дараад,
Хамаг дэлхэйн соёлые абараал,
Тэгшэ ёһые зохёожо баталаад,
Түби бүхэндэ туяа асараал.
Ажал хэгшэд хоолтой боложо,
Алхайжа һуугшад сээртэй боложо,
Социалис байдал байгуулжа дүүргээд,
Сохом жаргалта коммунизмые эхилбэ.
Атомай хүсөөр сахилгаа гаргажа,
Арадай туһада хэрэглэдэг болобо.
Олон зоболонгой булаг шэргээжэ,
Орьёлһон ажалай бүтээл бадарба.
Иимэ хэрэгые Ленин эхилээ һэн,
Ингэжэ тэмсэхые Ленин заагаа һэн!
Арадай засагта арбаад оронууд
Алтан наран шэнги гэрэлтэн мандаба.
Дурсаһан оронуудай нэгэн болохо
Дундада уласта ябажа үзэбэб.
Хамагай түрүүндэ Москвада хандажа,
Хайрата Ленинтэй бэеэрээ уулзаһан
Танил нүхэдтэйгөө ушаржа хөөрэлдөөд,
Тала нютагаараа ябажа үзэхэдэм,
Тайбан жаргал бадаран манданал.
Москва ниислэл, Улаан-Баатарые
Мүнхэ найрамдалай зам холбобо.
Мориндо бэрхэ ажалша малшад
Мотоор һайнаар шудалдаг болоо.
Талын малшан, хээрын нүүдэлшэн
Таһархай һуудалаа эмхилжэ абаад,
Бутархай ажалаа нэгэдхэжэ хамтаргаад,
Бултааран эблэрэн, оролдожо байна.
Иимэ хэрэгые Ленин эхилээ юм,
Ингэжэ тэмсэхые Ленин заагаа юм!
Дайн дажаргүй амар ажаһуухаяа
Дайда дэлхэйн хүнүүд хүсэнэ,
Атомна зэбсэгэй аюулда эсэргүү
Арад түмэн тэмсэн хүдэлнэ.
Ажаһуудалые жаргал болгохо хүсэлтэй,
Ажалые сүлөөтэй болгохо зорилготой
Хүдэлмэришэн хүнэй сэдьхэл зүрхэндэ,
Хүрэнгэтэн дэлхэйн булан бүридэ
Багша Ленин амиды оршожо,
Баатар тэмсэлдэ зоригжуулжа байна.
Иимэ хэрэгые Ленин эхилээ юм,
Ингэжэ тэмсэхые Ленин заагаа юм!
Тэбшэхэ, идхаха журам бариһан,
Тэмсэхэ, илаха уряа гаргаһан
Мүнхэ Ленинэй ажабайдалтай танилсахадаа,
Музейдэ орожо үзөөд барахагүйт.
Тэрээнэй зааһан замаар ябажа,
Түүхэтэ һургаалайнь оройдо зүдхэбэл,
Үлүүсээр багшаяа ойлгожо абахат.
Үнэншэ шабиин үүргые баримталхат.
Иимэ хэрэгые Ленин эхилээ һэн,
Ингэжэ тэмсэхые Ленин заагаа һэн.

Ц. ГАЛСАНОВ буряадшалба.

МОНГОЛ НЮТАГ

Сагаан саһан малгайтай,
Сасаг ногоон хүрмэтэй,
Хухэ уһан хормойтой
Баян Хангай ууламни.
Маша дэлгэр Хангаймни
Мал һүрэгөөр халима.
Малша монгол зонхомни
Зол жаргалаар халима.
Алаг сэсэг хүнжэлтэй,
Алтан эрдэни хубөөтэй,
Арюун шэмэтэ хурьһэтэй
Атар хээрэ нютагни.
Ульгам хүлэгэй хурдаар
Урилдан ябахада һайхан—
Уужам тала нютагни
Улам тэнигэр байхал.
Арюун һалхин амисхаалтай,
Алтан наран һахюултай,
Амтан түгэлдэр бэлшээритэй
Агуу дэлгэр губимни.
Мандаһан Монгол ороной
Мал һүрэгэй олошорходо,
Манай дэлгэр губи
Маша һайхан даа ходо.
Бадарха замаа олоһон,
Баярай согоор толорһон
Баатар хүсэл зоригтой
Баян Монгол жаргалтай.
Ород, монгол ханинарай,
Ололсожо бэеэ нүхэсэхэдэ,
Орон нютагайм шарай
Онсо һайхан хэтэдээш!

А. ЖАМБАЛДОРЖИЕВ буряадшалба.

★ ★

Атомна ядрогой хүсэнһөө бии болодог электрын ток Советскэ Союзай элшэ хүсэнэй дамжуулгануудта ородог болоһоор арбан жэл гүйсэбэ. 5 мянган киловатт хүсэтэй дэлхэй дээрэхи түрүүшын промышленна атомна электростанци 1954 оной июниин 27-до Обнинск городто хүдэлжэ эхилээ һэн. Тон шэнэ һалбариин техникэ байгуулха талаар гүрэн түрын удха шанартай угаа ехэ туршалгын хүдэлмэри хэгдэһэн байгаа. Урда тээнь теплотехникын, электротехникын бии болоһон шэнгеэр мүнөө атомна техникын үе саг эхилээ. Энэ станци мүнөөшье хүрэтэр ток үгэһэн зангаараа. Тэрээнһээ гадна, шэнжэлэлгэ хэхэ бааза болгон хэрэглэгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: атомна станциин реакторые хүдэлгэдэг пультын дэргэдэ.

АПН-нэй фото.

★ ★

Үнэн байдалаа, …э хэрэгээ хүндэлэе!

ОЙЛГООГҮЙ ААД, ГОМДОЖО БОЛОХО ААЛ?

…э ХҮН маанадһаа наһаараашье, …артийна стажаараашье аха …арбан үхибүүдэй эсэгэ. …ельствын хэдэн шагнал тэ… табьяатай байһые гэр… Гэбэшье бидэнэр тэрэ… хүндэлжэ байһанаа бэшэ, ха… һуруушаажа байһанаа газетын …аар дамжуулан мэдүүлхэ хү… …йбди. Энэ хүн тухай һанаһан …н тухайгаа юундэ газетээр …улан, олониитын үзэмжэдэ та… һанаабибди гэхэдэ, тэрэнэй … бодол маанадта таарахагүй … Улаан-Үдын деногой түмэр …ай бүхы коллективые һэжэгтээ …ха болохо.

…нэр тэрээнтэй сугтаа ажалла… …аровозой машинистын мэргэ… …й гээшэбди. Тэрэ хүн, бидэнэр… …локомотивуудые жолоодон, нэ… …ргы, линеэр ябажа, ажабай… …ай ямар хубилалтын боложо, …завод, гэр байрын, кварталай, … городой бодхоогдожо байһые …нюдөөрөө хаража ябадагбди. …энэр бултадаа аб адли эрхэ …а ажалланабди.

…араа маанадһаа аха һэн тула … олон юумэ хараһан үзэһэн … урдань ямар ажабайдалтай …а, мүнөө ямар ажабайдалтай …оо һайн мэдэнэ, ойлгоно ёһо… …жэ һанамаар.

…р замай транспортда бидэнэ… …лэлжэ эхилхэдэ, Александр …ич Васильев тухай һайн хү… дэлмэришэн гэжэ хэлсэдэг байһан. Арба гаран жэлэй туршада энэ хүн коллективэй дунда хүндэтэй, оролдосотой хүдэлмэришэн гэжэ тоологдодог, һайндэр бүхэндэ шагнал, грамотада хүртэдэг һэн. Жэл онуудай үнгэрхэ тума, үхибүүдтэй болохо бүринь профсоюзай местком, администраци, партийна организаци тэрэниие ходо амаршалдаг, бэлэг сэлэг баридаг бэлэй.

Коллектив энэ хүн тухай хэзээдэшье мартаагүй, ходо урмашуулжа, туһалжа байгаа. Харин һаяхан үнгэргэгдэһэн райпрофсожой пленум дээрэ А. И. Васильев үгэ хэлэжэ, эндэ суглаарагшадай дура гутааба. Тэрэ пленум дээрэ локомотивуудые ашагтай һайнаар хэрэглэхэ тухай тон шухала асуудал зүбшэн хэлсэгдээ һэн. Үгэ хэлэгшэд энэ асуудал зүбшэн хэлсэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан, үнэтэ олон дурадхал оруулһан байха. Мүн А. И. Васильевшье үгэ хэлээ. Эндэ табигдаһан асуудал шиидхэлгэдэ хабаатай нэгэшье үгэ хэлээгүй аад, тэрээндэ һайн эрхэ байдал байгуулха тухай эрилтэ табяа. Мүнөө үеын зарим тэды бэрхэшээлнүүдые дурдаад, сагаан хилээмэ саг соонь абаха аргагүй, городто ажаһуугшад үмсэдөө мал бариха аргагүй байнабди гэжэ шүүмжэлээ. Таанад бултадаа энээн тухай юушье хэлэнэгүйт, муугаар ажаһууһандаа муугаар хүдэлнэт гэхэ мэтэ хэрэггүй юумэ шашаа.

Тэрэнэй ингэжэ хэлэһэниинь маанадта тэрэ дары дуулдаһан байгаа. Райпрофсожой пленумдэ байгаагүй һэн тула бидэнэр Васильевта тэндэнь сэхэ харюусажа шадаагүйбди. Тиимэһээ өөһэдынгөө һанамжа тухай газетын хуудаһанда хэлэхые хүсэнэбди. Маанадые уншагшад зүбөөр ойлгохо бэзэ. Нёдондо жэлэй ургасын муу байһан дээрэһээ зарим тэды бэрхэшээлэй тохёолдоһониинь мэдээжэ. Гээгдэнги һанал бодолтой зарим хүнүүд энээн тушаа буруу тобшолол хэдэг, бүхы юумые муу талаһаань харадагшье ааб даа. А. И. Васильевай һанал бодол олонхи зоной һанал бодолдо адли бэшэ. Теэд тэрээн тухай юундэ хэлэхээ һанаабибди гэхэдэ, Васильев коллективэйнгээ дунда бэеэ муугаар абажа ябадаг болоо, гансал би үнэн юумын хойноһоо оролдоноб гэжэ хэлэхэшье һанаатай байдаг.

Ингэжэ хэлэхэ, элдэб эрилтэ табиха ямар шалтагаан тэрээндэ бииб, тэрэ хэр зэргэ ажаһуунаб?

Юрын лэ юумэнһээ эхилэе. Васильевай салин һара бүхэндэ 230—240 түхэриг болоно. 51 дүрбэлжэн метр талмайтай гэр тэрэ өөртөө гүрэнэй туһаламжаар баряа, огород, саад тэндэнь бии. Тэрэ арбан үхибүүдтэй. Хоёр хүбүүень гүрэмнай һургажа, дээдэ һургуулитай болгоо. Мүнөө тэдэнэр ЛВРЗ-гэй инженернүүд. Гурбадахи хүбүүниинь дунда һургуули дүүргээд, мэргэжэлтэй боложо, машинистын туһалагшаар ажаллана. Хоёр басаганиинь дунда һургуули дүүргэнхэй. Үшөө нэгэ хүбүүниинь гүрэнэй аша туһаар, түмэр замай техникумдэ һурана. Тэрэнэй дүү техническэ училищида һуража, мэргэжэлтэй боложо байна. Эхир хоёр басагад һургуулида оронхой, гансал бага хүбүүниинь гэртээ байһаар.

Олон үхибүүдээ хүмүүжүүлхэдэнь энэ бүлэдэ гүрэнэй туһаламжа хүргэһыень, тэдхэмжэ үгэһыень, үхибүүдыень һургаха хэрэгтэ хэды гаргаша хэһыень тооложо барахаар бэшэ. Гадна местком, администраци жэл бүхэндэ энэ бүлэдэ 50—80 түхэригэй туһаламжа хүргэдэг. Ямаршье бэрхэшээлгүйгөөр ажаһууха, үхибүүдээ хүмүүжүүлхэ арга боломжо гүрэмнай тэрээндэ олгоо бэшэ аал? Теэд тэрэ ямар юумэндэ дураа гутана, гомдоно, шамарлана гээшэб?

Урдань энэ хүн ахалагша машинист байгаа, хэһэнэйнгээ зэргээр түлөөһэ абадаг һэн. Мүн мүнгөөршье шагнал абадаг байһан. Мүнөө маневрово машинистаар хүдэлдэг, тэрээнтэй сугтаа ажаллахаяа нүхэдынышье дурагүй болошоо... Иимэ хубилалтын болоһондо тэрэ өөрөөл зэмэтэй, өөрынгөө гэмээр лэ хүндэгүй болоо. Мүнөө сагта ажалдаа хэр зэргээр хандананиб, тэрэл зэргээр эрилтэ табиха эрхэтэйб гэжэ энэ хүн ойлгоногүй, урданай аша габьяатай байһанаймни түлөө намайе хүндэлхэ һэн гэжэ бододог, тэрэнээ урдаа баридаг заншалтай. Теэд тэрэ мүнөө ажалдаа ямараар ханданаб? Тэрэнэй өөрынь хэрэгэй данса абажа хараа һаа, иимэ: урдань имагтал һайнаар ажалладагыень тэмдэглэһэн шагнал, баясхалан эндэ бэшээтэй. Теэд (илангаяа 1951 онһоо) ажалдаа гээгдэжэ ерэһэнэйнь түлөө зэмэлэлгэ хэгдэһэн, паровозоо саг соонь харууһалангүй эбдэһэнэйнь түлөө выговор соноогдоһон байна. 1960 ондо локомотивай бригадануудай албанай ёһо гурим эбдэһэнэйнь түлөө шанга выговор үгөө. Жэл үнгэрөөд байхада гурим ехээр эбдэжэ, пассажирска поезд жолоодохо эрхэгүй боложо, товарна поездо табигдаһан юм. Теэд энэ хүмнай өөрынгөө алдуу эндүүе мэдэрдэггүй, ехэ эрилтэ табидаг лэ зандаа. Иимэ аягүй зан гаргаһанайнгаа түлөө партийна суглаан дээрэ хэлсэгдэжэ, выговор абаһан байха. Мүн энээнһээ зүб тобшолол хээгүй, аягүй ааша зан гаргажа ябаа. Ахалагша машинистаар хүдэлдэг паровозойнь бригада тэрээнтэй сугтаа ажаллахаһаа арсажа, тэрэниие ондоо тээшэнь эльгээгыт гэжэ администрацида хандаба. Депогой хүтэлбэрилэгшэд бригадын гомдолтой танилсажа, хүдэлмэришэдэй гүйлтэ хангаһан байна. Ингэжэ Васильев маневрово ажалда эльгээгдээ һэн.

Тепловоз жолоодохо мэргэжэл шудалагты гэһэн эрилтын паровозой машинистнуудай урда табигдахада, Васильев мэдүүлгэ барилсаһан юм. Шэнэ мэргэжэл шудалжа, һайн ажалтай болохо тухайнь гүрэмнай мүн лэ анхаралаа хандуулаа ха юм. Тэрээнтэй сугтаа һуралсажа эхилһэн нүхэд үдэр һүнигүй ном үзэжэ, шэнэ мэргэжэл шудалаа. Харин Васильев һуралсаха гэжэ оролдоогүй, хэшээлэй үедэ газетэ, ном уншажа, урданайнгаа дүй дүршэлдэ найдажа ябаа. Тэрэнэй шалгалта барижа шадаагүйнь гайхалтай бэшэ. Жэл соо юушье хээгүй ябаһанайнь түлөө зэмэ тохонгүй, паровозой машинистын хуушан тушаалдань тэрэниие эльгээгээ. Харин энээнһээ А. И. Васильев ямаршье тобшолол хээгүй, бусад нүхэдөө зэмэлжэ ороо. Урдань аша габьяатай ябаһан намайе үндэһэгүйгөөр газаашалнат, харшалнат гэжэ тэрэ убайгүйгөөр хардаа гэхэ. Гадна зэмэлүүлдэг, журам эбдэдэг, архи уудаг хүнүүдые энэ нүхэрнай үмөөржэ, гансал би үнэн юумын түлөө тэмсэжэ, оролдожо ябанаб гэжэ харуулха һэдэлгэ гаргадаг.

Коммунист Васильев юундэ иимэ ааша гарганаб? Иимэ аргаар лэ хүнүүдэй дунда хүндэтэй болоноб гэжэ һанаһан хэбэртэй. Өөрынгөө хэһэн юумэндэ шүүмжэлхы ёһоор хандахаяа, хэр зүб эрилтэ хэнэ гээшэбиб гэжэ бодомжолжо үзэхэеэ болишоходоо, ажалдаа үнэн сэхээр, нүхэдтөө энэрхыгээр, бэедээ эрилтэ ехэтэйгээр хандадаг хүнүүд лэ хүндэтэй болодог гэжэ тэрэ ойлгоногүй гээшэ ха. Алдуу гаргажа, бэеэ муугаар абажа ябадаг тухайнь нүхэдынь ойлгуулжа үгэхэ гэжэ оролдоо, оролдоношье.

Гүрэн намда бүхы юумэ үгэхэ ёһотой гэжэ һанажа ябаһанаа Васильев яһала харуулаа гээшэ. Харин энэмнай хүдэлмэришэн гү, али гүрэнэй хүзүүн дээрэ һуугааша гү? Элдэб эсын эрилтэ хэндэ хэнэб, хэнһээ юу эринэ гээшэб? Гүрэнһөө гү? Харин гүрэн гээшэмнай бидэнэр бултадаа, хүдэлмэришэд, таряашад, интеллигенци, тэрэ тоодо машинист Васильев бэшэ аал? Харин бэедээ энэ хүн ямаршье эрилтэтэйгээр хандаха дурагүй, гансал өөртөө гүрэнһөө ехээр абахые хүсэнэ.

Манай ажабайдалда дутагдал бии гэжэ мэдэрнэбди. Амжалта, дутагдалнуудnай бултанаймнай амжалта, дутагдал гэжэ ойлгохо хэрэгтэй. Эдэ дутагдалнуудаа зайсуулхын тулада хамтаараа оролдохо ёһотойбди. Энэ талаар парти шухала хэмжээ хараалаа, хими хүгжөөжэ эхилээ. Харин коммунизм өөрөө ерэхэ бэшэ, тэрэниие байгуулха хэрэгтэй ха юм. Тиихын тула хүн бүхэн оролдосотой һайнаар ажаллаха ёһотой бии.

А. СУРМИЛОВ,
М. ИВАНОВ.
Улаан-Үдын депогой паровозой машинистнууд.

РЕСПУБЛИКЫН ПИОНЕРНҮҮДЭЙ СЛЁТ

Республикын эдир ленинецүүдэй табадахи слёт дүүрэбэ. Город болон аймагуудай мүрысөөнүүдтэ илаһан 850 гаран эдир хүбүүд, басагад эндэ сугларaa.

Хабсаргагдамал (комбинированнэ) эстафетын старт слёдой хоёрдохи үдэртэ нээгдээ. Мүрысөөн бүрхэг үдэр үнгэргэгдэбэшье, эдир спортсменүүдэй бэрхэшүүлээ шэлэн олоходонь заашье һаад ушаруулаагүй.

Үдэшэ оройшог тээшээ отрядуудай команданууд шатар, ородой лаптаа, стол дээрэ наададаг теннис наадалгаар мүрысөө үнгэргөө. Удаань Красноярово тосхон шадар, дуу, хүгжэмэй ирагуу аялга зэдэлбэ. Эндэ уран һайханай талаар хүүгэдэй бэлиг шадабари харалга болоо.

Үнгэргэгдэһэн энэ слёдто хабаадагшад бүхэн удаадахи уулзалга хүрэтэрөө эдэ үдэрнүүдые мартахагүй.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Шэтын 3-дахи дунда һургуулиин һурагша Миша Некрасов слёдой үедэ Улаан-Үдын 3-дахи дунда һургуулиин һурагша Алеша Прокопьевтой танилсаа. 2. Эдир гимнастнуудай наадалга.

В. ГАУЧЕНОВ.
Фотонь авторай.

КИНОИСКУССТВЫН БҮХЭСОЮЗНА ҺАЙНДЭРЫЕ УГТУУЛАН

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Кинематографи эрхилхэ гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ СССР-эй министр А. В. РОМАНОВТАЙ ТАСС-ай корреспондентын хэһэн хөөрэлдөөн

АСУУДАЛ: СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Кинематографи эрхилхэ гүрэнэй комитет болон СССР-эй кинематографиин хүдэлмэрилэгшэдэй союзай Оргкомитет бүхэсоюзна кинефестиваль үнгэргэхэнь гэһэн мэдээсэлые орон доторнай ехээр һонирхоһон байна. Тиин бүхэсоюзна кинофестиваль ямар зорилго табинаб, тиигээд хэзээ, хаана болохо юм.

ХАРЮУ: совет кинематографистнууд КПСС-эй Центральна Комитедэй июниин Пленумэй болоһоор нэгэ жэл гүйсэһэнии горитой ехэ творческо түйлалтануудаар тэмдэглэбэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ совет хүнүүдэй һанал сэдьхэлдэ таарахаар хэдэ хэдэн кинозохёолнууд оронойнай экранууд дээрэ харуулагдаа.

Мүнөө үедэ бүхы киностудинууд удхынгаа болон уран һайханай найруулгын талаар нилээд һайн шэнэ шэнэ зохёолнуудые бүтээжэ гаргахаар ажаллана. Энээнэй дашарамда СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Кинематографи эрхилхэ гүрэнэй комитет болон СССР-эй кинематографиин хүдэлмэрилэгшэдэй союзай Оргкомитет энээнһээ хойшо хоёр жэл соо нэгэ дахин үнгэргэгдэхэ уран һайханай, шэнэ һонин—документальна болон научно-популярна фильмнүүдэй бүхэсоюзна кинофестивальнуудые һэргээхэ гэһэн шиидхэбэри гаргаба.

1964 оной бүхэсоюзна кинофестивалиие Ленинградта июлиин 31-һээ августын 8 болотор үнгэргэхэ гэжэ шиидхээ. Тэрэ хадаа кинофильмнүүдэй үзэл сурталай болон уран һайханай шанар һайжаруулхын түлөө, сценаристнуудай, режиссернуудай, операторнуудай, актёрнуудай мэргэжэл улам дээшэлүүлхын түлөө творческо мүрысөө саашадаа дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ туһалха юм гэжэ найданабди. Мүн тиихэтэй хамта, совет кинематографиин бүтээһэн эрхим зохёолнуудые улад зоной дунда үргэнөөр ойлгуулан нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ туһа хүргэхэ ушартай.

АСУУДАЛ: фестивальда хабаадалсахаар хэд уригдааб?

ХАРЮУ: фестиваль болохын урда тээ 24 һарын турша соо Союзна экран дээрэ харуулагдаһан кинофильмнүүдые гаргаһан Советскэ Союзай киностудинууд бултадаа фестивальда хабаадалсаха юм. Тэрээнһээ гадна, Фестивалиин соведэй шиидхэбэриин ёһоор, зарим фильмнүүд конкурсдо хабаадалсахаар уригдажа болохо байна. Эрхим гэжэ тоологдоһон фильм бүтээн гаргаһан киностудиин коллективүүдтэ болон зарим нэгэн творческо хүдэлмэрилэгшэдтэ шан барюулха гэжэ һанаашалагдана. Совет хүнүүдэй ажаһуудал, тэдэнэй хэһэн ажал, зохёон байгуулха баатаршалга үнэн зүбөөр, гүнзэгы һайнаар харуулһан зохёолнууд гол ехэ шангуудта хүртэхэ зэргэтэй.

Мүн тэрэшэлэн, түүхэтэ-революционно, шог наадата, хүүгэдэй, мультипикационно шэнэ һонин—документальна болон научно-популярна фильмнүүдтэ үгтэхэ шангууд бии болгогдоо. Баһа эрхим киносценариин түлөө, режиссурын түлөө, киногой хүгжэмэй түлөө, операторай хүдэлмэриин түлөө, эрэшүүлэй болон эхэнэрнүүдэй рольнуудые һайнаар наадаһанай түлөө тусхай шангууд үгтэхэ гэжэ хараалагдана.

Фестиваль дээрэ табигдаһан фильмнүүд харагшадай конференцинүүд дээрэ, мүн хэблэл газетэнүүдэй хуудаһанууд дээрэ үргэнөөр хэлсэгдэхэ юм. Фильмнүүдтэ эсэслэһэн сэгнэлтэнүүдые үгэхэдөө жюри мүн тэдэнэйшье һанамжануудые хараадаа абаха болоно.

Совет кинематографиин элитэ ехэ ажал ябуулагшадай, советскэ, профсоюзна, комсомольско болон ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэдэй олоороо оролсоһон энэ фестивалиин Соведэй түрүүлэгшээр СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Кинематографи эрхилхэ гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшын орлогшо В. Н. Головня баталагдаа.

Мэдээжэ совет кинорежиссер, искусствын габьяата ажал ябуулагша Л. А. Кулиджанов уран һайханай фильмнүүдэй талаар жюриие толгойлхо; элитэ ехэ совет кинодокументалист, РСФСР-эй арадай артист А. М. Згуриди научно-популярна болон шэнэ һонин документальна фильмнүүдэй талаар жюриие хүтэлхэ юм.

АСУУДАЛ: фестиваль хайшан гээд үнгэргэгдэхэб?

ХАРЮУ: июлиин 31-дэ Ленинградай «Великан» гэжэ кинотеатр соо фестиваль баяр ёһололоор нээгдэхэ байна. Уран һайханай фильмнүүдые шэлэн харалга Ленинградай киногой байшанда, мүн бусад фильмнүүдые шэлэлгэ «Знание» гэжэ кинотеатр соо үнгэргэхэ юм. Зүгөөр фестивальда хабаадаха фильмнүүдые харалга энээгээр лэ дүүрэхэгүй байна aаб даа. Ленинградаархин тэндэхи эрхим кинотеатрнуудта, соёлой ордонуудта, городой клубуудта конкурсно фильмнүүдые хаража шадаха юм. Кинофестивальда хабаадахын тулада, студинуудай түлөөлэгшэд болон творческо коллективүүдэй гэшүүд Ленинград ошохо байна. Харагшадай үмэнэ киноискусствын мастернууд, режиссернууд, кинодраматургнууд, мэдээжэ совет киноактёрнууд үгэ хэлэдэг байха.

Фестивалиие хааха баярай суглаан болон эрхимлэгшэдтэ дипломуудые барилга августын 8-да Кировэй нэрэмжэтэ соёлой парк соо болохо юм.

Шанда хүртэһэн фильмнүүд һүүлээрнь бүхы орон дотороо үргэнөөр харуулагдаха.

Курильска аралнууд хайшан гэжэ нээгдээб?

Манай ороной эгээн зүүн захада нюруутан гараһан Курильска аралнууд тобойлдодог. Аралнуудай байгаали шэрүүн шэмэрүүн: нэгэ заримдаа вулкан доһолгохо. Тингэжэ байтар шанга һалхин бууха, бүтүү манан бүһэлжэрхихэ.

Хоёр зуун табин гурбан жэлэй саана Курильска газар дайда дээрэ ородой хүнүүд анха түрүүшынхеэ гараһан гэхэ 1711 оной августда тусхай түхеэрэгдэһэн байдарка онгосодо һууһан хасагууд Курильска Нэгэдэхи тохой тээшэ дабшаа. Хасагуудай тэрэ бүлэгые атаманууд Даниил Яковлевич Анциферов, Иван Петрович Козыревский гэгшэд толгойлһон юм. Хасагууд Камчаткада хаби байдаг Шумшу гэжэ арал дээрэ буугаад, тэрэниие шэнжэлһэнэйнгээ һүүлээр урагшаа бусад аралнууд тээшэ дабшаа Парамушир гэжэ Курильска нюруунуудай хоёрдохи арал дээрэ гарахадань тэндэхи һууритан зон — курилууд — урагшаа холо һубарһан бусад газарнууд тухай хасагуудта хөөрэжэ үгэһэн байгаа. Тэндэһээ Камчатка бусаһан Д. Я. Анциферов, И. П. Козыревский гэгшэд хараһан, үзэһэн юумэн тухайгаа бэшэһэн, зурагынь зураһан байха юм. Энэ хадаа Курильска хоёр аралай түрүүшын карта болоно.

Аяншалгада дахин бэлдэхэ гэжэ тэдэнэр шиидэһэн байгаа. Гээшье һаа 1712 оной үбэл Даниил Анциферов гэнтын аюулаар наһа бараа. Хасагуудай бүлэгые Козыревский гансаараа толгойлһон байна.

Хоёрдохи тамаралгынгаа һүүлээр 1713 ондо И. П. Козыревский хасагуудаар эзэмдэгдэһэн бүхы аралнууд тухай бэшэлгэ, карта, тэдэ газарай байгаалиин баялиг тухай дээдынгээ захиргаанда хүргэһэн юм.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо үнгэрһэн үе соо ородой болон совет шэнжэлэгшэд Курильска аралнуудые шэнжэлхэ талаар горитой хүдэлмэри хэһэн байна. Холын тэдэ аралнуудай нэрэ тэдэ шэнжэлэгшэдэй нэрээр дэмы нэрлэгдээгүй: Атласовай арал, Крузенштернэй тохой, Севергинэй тохой, Сарычевай вулкан гэхэ нэрэтэй газарнууд тэндэ бии. Тэрээнтэй зэргэлээшэ булан тохой, хада, хушуунууд оронойнай эгээн зүүн захын газар шэнжэлхэ замда эхи табигшад ородой жинрэй хүнүүдэй—Даниил Анциферов, Иван Козыревский гэгшэдэй нэрэ нэрлүүлдэг.

(Календарьһаа абтаба).

АГА НЮТАГАЙ АЯН ЗАМҺАА

— Ай, хөөрхэй! Энэ барһанаа алахань бэшэ гү эдэш...

— Хари тыш!

— Нэгэ бага баруун тээшээ алхыш, Бата-Шулуун. Тиигээ һаа Соёлмаагаа олохосо байнаш. Түргэлыш!

— Ян гэжэ даа! Хожомдоол даа!.. Тэрэнь һалабал гээшэ aаб даа,—гэлдэһэн хүн зонуудай һуури байра дээрээ байжа удаан үндэгэшэлдэжэ байтарнь сэдьхэл зүрхэ доһолгомо хүндэ тэгшын хүгжэм гэнтэ наяржа, Соёлмаагаа тэбэриһэн Бата-Шулуунай далайн долгин дээрэ ёһотойл эжэлээ гээһэн хүн, шубуундал адли болошоод хиибэлзэн, хэлбэлзэн тамархадал гэжэ ябахыень харахадаа, нютаг нуга бүхэнэй харагшад эжэлүүдгүй сагаан пулаадаа гаргажа, нюдэ нюураа аршаад абахадал гэхэ юм.

.— Гоё даа, гоё... һайхан наадан!—гэһэн үгэнүүдые Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ түрэнэй Буряад драмын театрай бүлэг артистнар үргэн тэнюун Ага нютагаар аяншалжа ябахадаа үдэр бүри шахуу дуулажа ябаа. Мүнөө республикынгаа зүүн захын нютаг болохо Тэлэмбэ хүрэжэ ерэбэ.

РСФСР-эй арадай артист Чойжонима Гениновэй «Соёлмаа, Бата-Шулуун», Павел Маляревскиин «Шубуун хабсагай» гэжэ хоёр зүжэгүүдые Ага нютагаархидта 44 хоногой туршада табяад ерээбди. Эдэ хоёр зүжэгүүд 50 гара дахин табигдаа.

— Нимэ һайн һайхан зүжэгүүдые абаад, хододоо мандаа ерэжэ байгыт. Харгы замдатнай амжалта хүсэнэбди,—гэһэн үгэнүүд мүнөөшье хүрэтэр артистнуудай шэхэндэ дуулдахадал гэнэ. Илангаяа «Соёлмаа, Бата-Шулуун» гэжэ зүжэгтэ наадаһан артистнар: Сэрэмжээ Уладаева, Цыдендамба Нурбуев, Сундуп Рабсалов, Доржи Бадмаев, Валентина Амханова болоод габьятай солотой мэдээжэ артистнарнай: Дагба Дондуков, Дагзама Чимитова, Юлия Шангина гэгшэд халуун альга ташалгада хододоо хүртэжэ ябаа.

Мүнөө эдэ артистнар Яруунын, Хэжэнгын, Хори нютагуудайнгаа ажалшадтай уулзаха түсэбтэй аян замаа үргэлжэлүүлһээр.

Д. Р. ГОМБОДОРЖИЕВ.

ҮНЭТЭ „БЭЛЭГҮҮД"

1964 оной лотерейн билет арад зоной дунда олоор тараагдадаг болоо. Жэлэй эхинһээ хойшо гаргагдаһан билетүүд болзорһоо урид тараагдаһан байха.

Гансахан мүнөө жэлэй туршада Улаан-Үдэ городой арад зондо 58.000 гаран түхэригэй шүүбэри түлэгдэһэн байна. 36 хүнэй билетдэ «Ока», «Мир», «Саратов-2» холодильник тудаа. 3 хүн «Планета» гэжэ мотоциклэй эзэд болоо. Тэрэшэлэн 66 хүн ковер, 56 хүн хубсаһа угаадаг машина, 34 хүн мотовелосипед, 108 хүн фотоаппарат, 59 хүн радиоприемник, 163 хүн «Спутник» гэжэ механическа бритвэ шүүгээ.

Мүнөө городой нөөсэлгын кассанууд лотерейн билетэй гурбадахи гаргалгын тиражда тудаһан шүүбэринүүдые түлэжэ байна. Шүүбэри түлэлгын түрүүшын үдэрнүүдтэ А. И. Домашевский, Г. С. Сабиров, Н. К. Лопатин, И. И. Югин гэгшэд холодильник шүүһэн билетүүдые нөөсэлгын кассануудта асаржа, Ю. Н. Попова, М. П. Кузнецова, Н. Г. Ушакова гэгшэд хубсаһа угаадаг машина, С. Б. Лубсанов, Г. Г. Ошуркова гэгшэд ковер, Б. Ж. Дашиев, Л. М. Толочкова, Н. М. Усова болон бусад «Зоркий-4» фотоаппарат, радиоприемник, механическа бритвэ шүүгээ.

100 билет багсаар худалдажа абаһан Сара Дашидондоковагай нэгэ билет «Саратов-2» холодильник, хоёр билетынь 5—5 түхэриг, табан билетынь нэжээд түхэригтэ тудаһан байна. Иигэжэ 165 түхэриг хамта дээрэнь шүүбэ. Геологоуправлениин хүдэлмэрилэгшэ Николай Сергеевич Шарпанов таби наһанайнь ойн үдэртэ бэлэглэгдэһэн билетээр холодильник шүүһэн байна.

А. ПОЛОВНИКОВ.

Радиофизигүүдэй Бүхэсоюзна конференци

Июлиин 4-дэ Буряадай эрдэм шэнжэлэлгын комплексно институтда хада уулануудые дабан, радио долгиной нэбтэрхэ талаар Бүхэсоюзна конференци хүдэлмэреэ эхилхэнь.

Тус конференци СССР-эй Наукануудай академиин ниитын болон прикладной физикын отделениин дэргэдэхи радио долгин дэлгэрүүлхэ талаар научна соведэй, мүн СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин президиумэй шиидхэбэреэр үнгэргэгдэхэ байна.

Конференциин хүдэлмэри табан үдэрэй туршада үргэлжэлхэ. Тэрэнэй хүдэлмэридэ радиофизикын талаар оронойнай томохон мэргэжэлтэд: СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент С. Л. Браудэ, профессорнүүд М. А. Колосов, Л. А. Вайнштейн, Л. Н. Фельд болон бусад хабаадалсаха юм.

Радиофизикын талаар иимэ ехэ конференци республика доторнай анха түрүүшынхеэ үнгэргэгдэхэнь.

Хани халуунаар угтана

ОСЛО, июниин 30. (ТАСС-ай тусхай корр.). Норвегидэ Н. С. Хрущевой ерэһэн ушарта гол анхарал хандуулагдана. Норвегиин ниислэлэй газетэнүүд угталга тухай дэлгэрэнгыгээр бэшэхэ зуураа, олон тоото фотозурагуудые толилно, Н. С. Хрущев Э. Герхардсен хоёрой хэлэһэн үгэнүүдые хүсэдөөр тунхаглана.

Советскэ правительствые толгойлогшын ерэһэндэ Норвегиин эгээн томо газетэнүүдэй нэгэн «Дагбладет» гурба үлүүтэй хуудаһаяа зорюулһан байна. Норвегиин болон Советскэ Союзай хоорондохи хилэ дээрэ хододоо амгалан тайбан байдаг гээд түрүүшынгээ хуудаһан дээгүүр ходо гараһан гаршаг газетэ хэһэн байна. Аяншалга хадаа хоёр хүршэ арадай бүри һайнаар үгэеэ ойлголсодог болохо, харилсаа холбоогоо бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһалха гэжэ бидэнэр найданабди, этигэнэбди гээд «Дагбладет» түрүү бэшэг соогоо онсолон тэмдэглэнэ. Политическэ талаараа бидэнэр ондо ондоо гол ёһо баримталдаг байнабди. Гэбэшье энэ ушар хүршэ һайнаар ажаһуулгадамнай һаад ушаруулдаггүй.

Советскэ Союзай болон бусад ороннуудай хоорондохи харилсаа һайжаруулгада Н. С. Хрущевой ехэ туһа нэмэри оруулһан тухай зааха зуураа, газетэ иигэжэ онсолон тэмдэглэнэ: «Премьер-министр Хрущевой аяншалга дэлхэй дээрэхи харилсаа холбоо һайжаруулха, бэе бэедээ тэсэмгэйгээр ажаһууха оршон байдал бии болгохо хэрэгтэ зорюулагдаһан ажал ябуулгын нэгэ хубинь болоно гэжэ бидэнэр тоолонобди. Тиимэһээ энэ аяншалгые бидэнэр һайшаанабди».

Н. С. Хрущевые угтахын тулада олон хүн зон сугларaa гээд «Афтенпостен» гэжэ газетэ тэмдэглэнэ.

Норвегиин компартиин орган болодог «Фрихетен» газетэ түрүү бэшэг соогоо Н. С. Хрущевой ерэлгые һайшааха зуураа иигэжэ тэмдэглэнэ: Премьер-министр Хрущевой манайда ерэлгэ хоёр ороной хоорондохи харилсаанай хүгжэлтын түүхэдэ шухала шата боложо үгэнэ. Премьер-министр Хрущев амгалан, хани ёһоной зорилготойгоор манай орондо айлшалжа ерээ. Хани ёһоной харилсаа холбоогоо бэхижүүлхын тулада манай правительство эдэ үдэрнүүдые хэрэглэхэ. Энэ хадаа Европын хойто талада, мүн бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлгэдэ хүргэхэ гэжэ бидэнэр найданабди.

ХИЛЫН САанаҺАА

Н. С. Хрущевые Норвегиин ажалшад амаршална

ОСЛО, июниин 30. (ТАСС). Манай орондо Хрущевой ерэһые бидэнэр һайшаан амаршалнабди гээд Ослын «Тюне» гэжэ инструментальна заводой баталан абаһан резолюци соо хэлэгдэнэ. Норвегидэ советскэ премьер-министрэй аяншалжа ерэлтэ ехэ удха шанартай гэжэ бидэнэр тоолонобди. Юуб гэхэдэ, энэ аяншалга Норвегиин болон совет арадуудай хоорондохи хани барисаае бэхижүүлхэ, эб найрамдал бэхижүүлхэ асуудалнуудаар һанамжануудаа мэдэлсэхэ арга олгохо байна. Энэ хадаа Норвегидэ туһатай байхаһаа гадна, бүхы дэлхэйн ороннуудта ашатай туһатай байха.

Грек арадай эрилтэ

ПАРИЖ, июниин 30. (ТАСС). «Бодото демократиие тогтоохо гээшэ грек арадай гол эрилтэ болоно» гээд Грециин коммунис партиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Костас Колияннис «Юманите» газетын корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ.

Грецидэхи мүнөөнэй политическэ байдал тухай тогтоходоо, К. Колияннис иигэжэ онсолон тэмдэглээ. Хүсэтэ арадай хүдэлөөн улам шангадажа, хүгжэжэ байна. Энээнһээ боложо, ЭРЕ партиин байгуулһан правительство диилдээ. Энэ правительство финансова олигархиин болон хариин капиталай аша туһые харадаг байгаа бшуу. Тиихэдэ һаяхан һунгалтын болоходо, засагые гартаа абаһан Папандреу гэгшын правительство энэ хүдэлөөнэй үмэнэ шууд сэхэ хараа бодол баримталангүй, һунгуулиин кампаниин үедэ өөрынгөө хэһэн мэдүүлгэнүүдые дүүргэлтэ болгоногүй. Орон дотор политическэ демократи хүсэдөөр һэргээгдээ гээд премьер-министр баталан хэлэдэг. Теэд үнэндөө тиимэ бэшэ байха юм.

Папандреу гэгшын правительство зарим хэмжээнүүдые абаа. Тусхайлбал, политическэ хэрэгээр хаалтада һуугшадай сүлөөлэгдэһэн тухай соносхоо. Гэбэшье нимэ хүнүүдэй зариманиинь сүлөөлэгдөөгүй байһаар. Гражданска дайнай болон тэрэнэй һүүлээр болоһон үймөөнэй үеын онсо хэмжээнүүд мүнөө хүрэтэр болюулагдаагүй байһаар. Һунгалтаһаа хойшо 4 һара үнгэрөөд байна. Теэд коммунис партиие хориһон фашис хуулиие болюулха талаар правительствын бэлдэһэн хуулиин проект парламентын үзэмжэдэ үшөө табигдаагүй байһаар гээд К. Колияннис тэмдэглээ.

«Социальна демократи» хангахабди гэжэ правительствын найдуулһан тухай тогтоходоо, правительствын үгэдөө хүрэдэггүй байһыень орон дотор улам үргэдэжэ байһан забастовочно хүдэлөөн гэршэлэн харуулжа үгэнэ гээд К. Колияннис үргэлжэлүүлэн хэлээ. «Орон доторхи байдалые ёһотойл демократическа шэнжэтэй болгохын тулада али бүхы онсо хэмжээнүүдые, конституцида харша хуулинуудые болюулха, коммунис партиие элитээр хүдэлдэг болгохо, политическэ хэрэгээр нютагаа урилагшадта бусажа ерэхэ арга олгохо, бүгэдэ ниитын политическэ амнисти хэхэ шухала» гэжэ Грециин коммунис парти тоолоно гээд тэрэ онсолон тэмдэглээ.

Кипрэй лаб бүрин бүтэн байхаар, тэрэнэй арадта өөрыгөө тодорхойлхо эрхэ олгохоор Кипрэй асуудал шиидхүүлхын тулада арад зониие, патриотическа олониитые элсүүлэн эмхидхэхэ зайлашагүй шухала» гээд К. Колияннис үгынгөө түгэсхэлдэ мэдүүлээ.

Агааргүй дайдые шэнжэлхэ асуудалаар конгресс нээгдэбэ

ПАРИЖ, июниин 30. (ТАСС). Агааргүй дайдые шэнжэлэн мэдэхэ асуудалнуудта зорюулагдаһан уласхоорондын нэгэдэхи конгресс мүнөөдэр эндэ нээгдээ. Конгрессэй хүдэлмэридэ 500 эрдэмтэн, тэрэ тоодо Советскэ Союзай, Америкын, Англиин, Францiин мэргэжэлтэд хабаадалсана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Америкын хархис этэгээдүүдэй дура хүсэлөөр, тэдэнэй аша туһын тулада хэгдэжэ байһан дайнда эльгээгдэжэ, гэр бүлынхидһөө холодоһон залуу солдадта элдэб бэрхэшээлнүүд тохёолдодог байна. «Лайф» журналһаа абтаһан фото. (АНИ).

МАКАРИОС: "Нэгэдэл—манай эгээн лэ хүсэн түгэс зэбсэг болоно

НИКОЗИ, июниин 30. (ТАСС). Кипр арадай нэгэдэлые, манай эгээн лэ хүсэн түгэс зэбсэг болоһон нэгэдэлые һуларуулха ябадалда президент байһан би хүргүүлхэгүйб. Энэ нэгэдэлые аршалан хамгаалхын тулада намһаа дулдыдаха бүхы юумые хэхэб» гээд президент Макариос Афинын «Этнос» газетын корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ. «Президент байһан би Кипрэй шэлэн абаһан замһаа хэзээдэшье хадуурхагүйб, кипр арадай аша туһада таарахагүй арганuудые хэрэглэн, Кипрэй асуудал шиидхэхые оролдодог али бүхы хүнүүдые зэмэлхэб».

Макариосой хөөрөөе «Филэлефтерос» гэжэ газетэ мүнөөдэр толилоо. «Кипрэй асуудал шиидхэхын тулада мүнөөнэй эрхэ байдалда ямар нэгэн үгэсэлгэ хэрэглэгдэжэ шадахагүй. Кипрэй асуудал имагтал ООН-оор дамжуулагдан шиидхэгдэхэ ёһотой. Бидэнэр имагтал бэеэ даанхай байдалтай болохые эрмэлзэнэбди гэжэ президентын хэлэһэн үгэнүүдые газетэ тусгаар илгаруулжа тодо болгон толилһон байна.

Урда Вьетнамда Шэнэ Зеландиин сэрэгүүд ерээ

НЬЮ-ЙОРК, июниин 29. (ТАСС). Шэнэ Зеландиин армиин сэрэгэй инженерно подразделени мүнөөдэр Урда Вьетнамда ерээ гээд ЮПИ агентствын корреспондент Сайгонһоо мэдээсэнэ. Урда Вьетнамда хүүргэнүүдые болон сэрэгэй бусад түхеэрэлгэнүүдые бодхоолгодо энэ подразделени хабаадалсаха юм.

Манай үе сагай угаа шухала договор

БОНН, июниин 30. (ТАСС). Америкын элитэ ехэ эрдэмтэ Нобелевско шангай лауреат Л. Полинг үсэгэлдэр боннско университедтэ үгэ хэлэхэдээ, ядерна зэбсэг туршалгые зарим зэргээр хорихо тухай Москвагай договор хадаа «Манай зуун жэлэй үе сагта ажаһуужа байһан нациинуудай хэһэн эгээн лэ ехэ алхам болоно» гэжэ тэмдэглээ.

Тус договорой баталагдаһанай һүүлээр энэ талаар саашанхи алхамууд хэгдэхэ бээзэ гэжэ найдажа байһанаа Л. Полинг элирхэйлэн мэдүүлээ.

Полингын һанамжын ёһоор атомна дайн байлдаан «бүхы соёл болбосоролые үгы хэхэ, магад бүхы хүн түрэлтэниие усадхажа болохо байна». Иимэ дайн эсэслэн хорихо шухала гэжэ тэрэ хэлээ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номертэ:

Нэгэдэхи хуудаһанда: Магнитогорско металлургическа комбинатда шэнэ доменно пешэнэй барилгые дүүргэһэнтэйнь дашарамдуулан, барилгашадта, хабсаргагшад болон металлургнуудта КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй эльгээһэн амаршалга; Ганын национальна һайндэртэй, мүн зэбсэгтэ хүсэнүүдэйнь һайндэртэй дашарамдуулан, Н. С. Хрущевой, Л. И. Брежневэй К. Нкрумада эльгээһэн телеграмма. Бэеэ даанхай байдалайнь национальна һайндэртэй дашарамдуулан, Сомалиин Республикын премьер-министр А. Х. Хусейндэ, президент А. А. Османда Н. С. Хрущев, Л. И. Брежневэй эльгээһэн амаршалга; «Хүтэлбэрилгэ гүйсэдхэлгэ хоёр таһаршагүй холбоотой» гэһэн түрүү бэшэг толилогдоо.

Хоёрдохи хуудаһанда: Осло городой ратушада Н. С. Хрущевтой ушарһан баярай уулзалга, «Гранд-отель» гэжэ гостиницада болоһон уулзалга, Ослын арадай байшанда Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэ тухай ТАСС-ай мэдээсэлнүүд; А. И. Микоян түрүүтэй СССР-эй Верховно Соведэй делегациин хүндэдэ зорюулагдаһан Индонезиин парламентын тусхай сессиин болоһон тушаа ТАСС-ай корреспондентнүүдэй мэдээсэл бии.

Гурбадахи нюур — багшанарай хүдэлмэридэ зорюулагдаһан тусхай хуудаһан. Эндэ В. Медведевэй «Атенстнүүд аяншалгада гараба», Ш. Эрдынеевэй «Хамаг хүсэеэ — һургуулидаа», А. Качинай «Һайндэр хүмүүжүүлнэ» гэһэн корреспонденцинүүд толилогдоо.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: ТАСС-ай корреспондентнүүдэй хилын саанаһаа эльгээһэн элдэб мэдээсэлнүүд, бусад информацинууд тунхаглагдаба.

Редактор
Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25—41, 38-30, информации—32-74 и переводов—34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.
Н00155. Заказ № 522.

БУРЯАД ҮНЭН
4 дэхи нюур.
1964 оной июлиин 2.